

Δ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ

ΕΞΗ – ΕΘΙΣΜΟΣ – ΕΞΑΡΤΗΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

II. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΘΙΣΜΟΣ

Εθισμός και Επιβίωση.....	
Είναι ο εθισμός κληρονομικός;.....	
Ο τεχνητός παράδεισος του εθισμού.....	
Τα πρώτα βήματα της εξάρτησης.....	
Ο εθισμός των καταστάσεων.....	
Το πρόβλημα της ψυχολογικής εξάρτησης.....	
Το ποδήλατο του Δρ. Άλμπερτ Χόφμαν.....	

III. ΜΟΡΦΕΣ ΕΘΙΣΜΟΥ: ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΟΥΣΙΕΣ

A. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Η ηδονή της παχυσαρκίας.....	
Από τη βουλιμία στην ανορεξία & μετά στον εθισμό.....	
Οι έξι χιλιάδες που κατευθύνουν τον πλανήτη.....	
Ο εθισμός της επιδεικτικής κατανάλωσης.....	
Αγορές χωρίς λόγο.....	
Το ναρκωτικό της κατανάλωσης.....	
Ο εθισμός στην κοινωνική αναλγησία.....	
Ο εθισμός της ανθρώπινης επικοινωνίας.....	
Γιατί τις ημέρες των εορτών αυξάνεται η κλεπτομανία;.....	
Ο τζόγος χρειάζεται ριζική θεραπεία.....	
Το μυστήριο του τζόγου.....	

B. ΟΥΣΙΕΣ

Το αλφαβητάριο της εξάρτησης.....
Η κοκαΐνη και η παγκόσμια λογοτεχνία.....
Παχυσαρκία και κάνναβη.....
Τα ναρκωτικά των φτωχών.....
Σχιζοφρένεια και ναρκωτικά.....
Φοιτητικές εξετάσεις και εγκεφαλοτρόπα φάρμακα.....
Αλλοιώσεις εγκεφαλικής ουσίας λόγω χρόνιας λήψης ψυχοφαρμάκων.....
Στρες και τοξικές ουσίες υπεύθυνες για τη συχνότερη εμφάνιση του πολυμορφικού γλοιοβλαστώματος.....
Μονομανίες και συνειδητές παρορμήσεις.....

IV. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

Ντοπαμίνη και αμινοβουτυρικό οξύ.....
Ορμόνες και εθισμός.....
Γιατί ο εθισμός προσβάλλει τους νέους.....
Το μονοπάτι της ηδονής του εθισμού.....
Εθισμός και ευχαρίστηση ή ευχαρίστηση και εθισμός;.....
Λανθάνουσα αναστολή και εθισμός.....

V. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η φυσική εξάρτηση και η πολιτική της διαχείριση.....
Γονίδια και εθισμός.....

VI. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟΥ

Εθισμός και μάθηση.....
Εγκεφαλικές περιοχές χαμηλής και υψηλής ενέργειας.....
Εθισμός και ανάπλαση του εγκεφάλου.....
Ο εξαρτώμενος εγκεφάλος.....

VII. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Υπάρχει μια θεραπεία για τα ναρκωτικά;.....

VIII. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ

Στρες – λογική – εθισμός

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κανονικά ο εθισμός, με τη διαδικασία της εξέλιξης θα έπρεπε να είχε αποβληθεί από τη ζωή. Παρ' όλα αυτά όμως, υπάρχει, απλώνεται και κυριαρχεί στη ζωή μας.

Δημήτρης Κουντούρης

II. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΘΙΣΜΟΣ

ΕΘΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΙΩΣΗ

Ο εθισμός σε «ουσίες» και καταστάσεις, είναι ιδιαίτερα επιβλαβής για τον οργανισμό. Η μεγαλύτερη καταστροφή που προκαλεί είναι η αλλαγή της χημικής δομής του εγκεφάλου και η σταδιακή φθορά του.

Κανονικά με τη διαδικασία της εξέλιξης θα έπρεπε να είχε αποβληθεί από τη ζωή. Παρ' όλα αυτά, όμως, ο εθισμός υπάρχει, απλώνεται και κυριαρχεί στη ζωή μας.

Ο ανθρώπινος εγκέφαλος εστιάζει τη λειτουργία του στο «ιδιαίτερα σημαντικό». Έτσι, οι πρόγονοί μας κατευθύνονταν από τον εγκέφαλο στην επιβίωση μέσω της τροφής και της σεξουαλικής συνεύρεσης.

Για να το πετύχει αυτό ο ίδιος ο εγκέφαλος δημιουργούσε μια διαδικασία εθισμού προκειμένου να μεγιστοποιήσει το πρόγραμμα αποδοχής της λειτουργίας αυτής. Δηλαδή, εθίζοντας τον εγκέφαλο με ουσίες και λειτουργίες που προκαλούσαν ευχαρίστηση, πετύχαιναν διαχρονική επιβίωση του είδους. Έτσι, γινόταν ο έρωτας ναρκωτικό.

ΕΙΝΑΙ Ο ΕΘΙΣΜΟΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΣ;

Τα συμπτώματα του εθισμού και κυρίως του στερητικού συνδρόμου που είναι και το πλέον χαρακτηριστικό του, έχουν τη βάση τους σε μια εγκεφαλική δυσλειτουργία.

Συγκεκριμένα, κάποια στιγμή, περιοχές ή σχηματισμοί του εγκεφάλου αρχίζουν λόγω του εθισμού να δημιουργούν διαταραχές στα μόρια και στα στοιχεία εκείνα που διέπουν την εγκεφαλική λειτουργία. Οι διαταραχές αυτές έχουν δηλαδή ένα οργανικό επίπεδο στον εγκέφαλο.

Ο σχηματισμός αυτός λοιπόν σαφώς επηρεάζεται από γενετικές και επιγενετικές επιρροές, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια κληρονομική προδιάθεση.

Η κληρονομική αυτή προδιάθεση μπορεί να κάνει και άλματα λόγω επιγενετικής στη γενεαλογική σειρά.

Αυτός είναι και ο λόγος που μπορεί οι επίγονοι να εμφανίζουν ροπή σε εθισμούς που είχαν οι παππούδες, ενώ οι γονείς να είναι κλινικά «σιωπηλοί».

Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται ιδιαίτερα σε περιπτώσεις χρόνιου αλκοολισμού.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Ο ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ

Ο χαρακτηρισμός αυτός μπορεί να αποδοθεί για δύο βασικούς λόγους. Ο κυριότερος είναι ότι ο «παράδεισος» αυτός προκύπτει από εξωγενή σωματικά αίτια, διαφόρου σύνθεσης και δραστηριότητας κάποια χρονική στιγμή.

Ο δεύτερος λόγος είναι η ίδια η βούληση και η ατομική συμπεριφορά. Δηλαδή το άτομο επιλέγει με πλήρη συνείδηση και γνώση της επιλογής του τις ουσίες για να κατευθύνει τη χρήση του που θα του δημιουργήσει την παραδεισένια ευφορία.

Με τις γνώσεις που υπάρχουν σήμερα σε ότι αφορά τη σύνθεση των ουσιών αλλά και τις δομικές λειτουργίες του εγκεφάλου, μπορεί πλέον, κάποιος γνώστης να ορίζει και τα όρια και τη διάρκεια του τεχνητού αυτού παράδεισου.

Το στοιχείο αυτό της γνώσης του τεχνητού παράδεισου, εξατομικευμένα αποτελεί και την κυρίαρχη αφετηρία κάθε θεραπείας απεξάρτησης στη σύγχρονη ιατρική.

Δ. Κουντούρης

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Χωρίς στιγμές ηδονής και ευχαρίστησης είναι αδύνατον ζώα και άνθρωποι να υπάρξουν. Χρειάζονται και την ηδονή και την ευχαρίστηση προκειμένου να συνεχίσουν τη ζωή τους. Με ευχάριστα συναισθήματα που προκαλεί η φύση στα πλάσματά της, οδηγεί τους οργανισμούς προς την περαιτέρω επιβίωση και αναπαραγωγή. Έτσι, λοιπόν, η ευχαρίστηση στο φαγητό φροντίζει για την διατροφή, η ηδονή στο σεξ είναι κατάλληλη για την αναπαραγωγή και η ευχάριστη παρέα ή συνάθροιση των ανθρώπων σε κοινωνίες δημιουργεί αυτά τα ευχάριστα συναισθήματα που μας φέρνουν όλους κοντά.

Τα διάφορα φάρμακα και ουσίες που προκαλούν τους εθισμούς σε ανθρώπους και ζώα χρωστούν την μεγάλη τους «δημοτικότητα» στην ίδια αρχή. Αυτά μπορούν και «καπελώνουν» τους μηχανισμούς σπουδαίων εγκεφαλικών διασυνδέσεων και κυκλωμάτων που δημιουργούν τα ευχάριστα συναισθήματα που είναι αναγκαία για να συνεχιστεί η ζωή μας.

Γι' αυτό, μερικά από αυτά που έχουν την ικανότητα με διάφορους τρόπους να διεγείρουν του μηχανισμούς ευχαρίστησης και ηδονής του εγκεφάλου, είναι και τα πλέον αγαπητά π.χ. το τσιγάρο. Για παράδειγμα, ένα τσιγάρο στη στάση του λεωφορείου δίνει την αίσθηση της αναζωογόνησης και πολεμά την αναμονή. Αντίθετα, μετά το φαγητό το τσιγάρο φέρνει την αίσθηση της χαλάρωσης.

Ασφαλώς και ένα τσιγάρο ή ένα ποτήρι κρασί ή ακόμη και μια ρουφηξιά από χόρτο δεν αποτελεί κατά τη γνώμη των πολλών μια εξάρτηση. Είναι όμως σίγουρα η αρχή μιας εξάρτησης. **Είναι με σιγουριά τα πρώτα βήματα.**

Όσοι επιστήμονες έχουν ασχοληθεί με τον εθισμό ξέρουν πολύ καλά πόσο δύσκολο είναι να φέρουν τα πειραματόζωα στην κατάσταση εκείνη προκειμένου να εξαρτηθούν από τις διάφορες ουσίες. Άλλωστε, ποιος από εμάς δεν θυμάται πόσο δυσάρεστο ήταν το πρώτο αίσθημα από το τσιγάρο, την γεύση της μπίρας ή ακόμη περισσότερο, μιας απαγορευμένης ουσίας.

Όμως, ο φόβος του εξευτελισμού απέναντι σε συμμαθητές ή στην παρέα ή ακόμη περισσότερο, η αγωνία της επιβεβαίωσης μιας δήθεν ανωτερότητας, οδήγησε πολλούς επανειλημμένως στη μικρή αυτή δοκιμή, η οποία επαναλαμβανόμενα έγινε συνήθεια και η συνήθεια κατάχρηση, διότι ο εγκέφαλος είχε μάθει να «ακούει» αυτές τις συνήθειες που του έφερναν όλα εκείνα τα εξωτερικά ερεθίσματα που δημιουργούν ευτυχία και ηδονή.

Έτσι, τα πρώτα βήματα του εθισμού οφείλονται στην ανάγκη για επιβεβαίωση ή αναζήτηση μιας «χαμένης» αξιοπρέπειας ή αντιμετώπισης σαν κοινωνικά ίσο μέλος.

Όσο δύσκολο και αν είναι αυτό, πρέπει να το καταλάβουμε γιατί όταν θα ξεκινήσει κάποια θεραπεία, αρχίζει από αυτό ακριβώς το σημείο.

Ο ΕΘΙΣΜΟΣ «ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Ο εθισμός χαρακτηρίζεται από τη μη ελεγχόμενη και επαναλαμβανόμενη ενασχόληση του ατόμου με μια ιδιαίτερη επιβαρυντική για το ίδιο δραστηριότητα. Τα αποτελέσματα του κάθε είδους εθισμού είναι κατά κανόνα καταστροφικά και αυτοκαταστροφικά με κάθε είδους κλινικά συμπτώματα.

Ο εθισμός οδηγεί στην εξάρτηση γιατί αλλάζει τη συγκεκριμένη χημεία του εγκεφάλου αλλοιώνοντας τη λειτουργία του και προσαρμόζοντάς τον σε νέες ανεξέλεγκτες από αυτόν καταστάσεις.

Ο εθισμός δεν είναι μόνο η εξάρτηση από ουσίες, αλλά και από καταστάσεις. Παρακάτω θα αναφέρουμε κάποιες από αυτές, προκειμένου να δείξουμε τη διαφορετικότητά τους και τη σημασία τους, διότι κλινικά είναι το ίδιο, αν όχι και πιο επικίνδυνες από τον εθισμό των ουσιών.

Π.χ. μια εξάρτηση από το φαγητό είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην εποχή μας, χωρίς όμως να λαμβάνεται υπόψη ότι εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι με τον εθισμό αυτό κατακλύζονται από ενοχές και οδηγούνται σε ψυχιατρικά αδιέξοδα. Κύριο σύμπτωμα είναι η πρόκληση εμετού μετά το φαγητό. Μια ιστορία που σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο εξελίσσεται σε αληθινό μαρτύριο.

Εθισμοί, επίσης, που οδηγούν στην κοινωνική απομόνωση και απελπισία είναι οι παραλλαγές του τζόγου. Εδώ, το παιχνίδι της επιβεβαίωσης ή απόρριψης μέσω νίκης ή ήττας, οδηγεί κατά κανόνα σε συναισθηματική άμβλυση και πανικό.

Σαν ένα τελευταίο χαρακτηριστικό παράδειγμα εθισμού λόγω εγκεφαλικής δυσλειτουργίας, είναι αυτό της παρορμητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς. Ο εθισμός αυτός πολλές φορές οδηγεί σε παραβατικές καταστάσεις που με τη σειρά τους επιδεινώνουν τη ζωή του εθισμένου και τον οδηγούν σε φαύλο κύκλο.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Στην ψυχολογική εξάρτηση τα προβλήματα είναι ακόμη πιο περίπλοκα από αυτά της φυσικής, διότι υπεισέρχεται ο νοητικός παράγων σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό.

Μέσα σε κάποια νευροτονικά τόξα του μυαλού, ανάμεσα σε εγκεφαλικά σχήματα, υπάρχει ο μηχανισμός απογοήτευσης και επιβράβευσης. Ανάλογα με την ένταση του ερεθισμού ή τον αποκλεισμό του ενός ή του άλλου συστήματος, ο οργανισμός αισθάνεται ευχάριστα ή δυσάρεστα. Στην περίπτωση που αισθάνεται ευχάριστα, έχουμε αύξηση μιας ουσίας στο μυαλό, της ντοπαμίνης, που διεγείρει κάποιους νευρώνες έτσι που να επιβραβεύουν την κατάσταση που προκάλεσε τη διέγερσή της.

Η κατάσταση αυτή πέρα από φάρμακα ή ουσίες μπορεί να είναι έρωτας, ταξίδια, εξουσία, τζόγος, γενετήσια ορμή ή οτιδήποτε άλλο.

Ότι στην περίπτωση αυτή ελαττώνει την έκκριση της ντοπαμίνης, έτσι όπως έχει μάθει ο οργανισμός να την προκαλεί, οδηγεί σε συμπτώματα στέρησης όπως είναι η ευερεθιστότητα, η κατάθλιψη, οι πόννοι η ανορεξία, η βουλιμία, η επιθετική συμπεριφορά, ο αποπροσανατολισμός, οι διαταραχές συμπεριφοράς. Μιλάμε για ψυχική εξάρτηση.

Η ψυχική εξάρτηση είναι πολύ ισχυρότερη της φυσικής, διότι στη δεύτερη γνωρίζουμε το αίτιο, άρα ξέρουμε και τον τρόπο να αντιδράσουμε.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Η ψυχική εξάρτηση είναι ένας συνδυασμός ανώτερων εγκεφαλικών δραστηριοτήτων, που δεν τις συνειδητοποιούμε και οδηγεί πολλές φορές σε πλήρη αδυναμία να τις κατανοήσουμε και να τις προσεγγίσουμε. Η ψυχική εξάρτηση είναι η μορφή του εθισμού που αλλοιώνει την ψυχή και οδηγεί σε πάρα πολλές τραυματικές νευροψυχιατρικές διαταραχές με έντονες κοινωνικές προεκτάσεις, κυρίως απομόνωσης και εμφάνισης εγκεφαλικών δυσλειτουργιών.

ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΤΟΥ Δρ. ΑΛΜΠΕΡΤ ΧΟΦΜΑΝ

Παρασκευή, Μάιος 16, 2008

Η Ελβετική εταιρεία Σαντόζ αμέσως μετά τον πόλεμο, γύρω στο 1947, κυκλοφόρησε ένα σκεύασμα, το Delysid, για ψυχιατρικές παθήσεις.

Επρόκειτο για τη δραστική ουσία LSD (διεθυλαμίδιο του λυσεργικού οξέως), μια ανακάλυψη του Γερμανοελβετού χημικού Άλμπερτ Χόφμαν.

Ο Άλμπερτ Χόφμαν, μια από τις μεγαλύτερες διάνοιες του αιώνα, πέθανε στις 29 Απριλίου 2008 σε ηλικία 102 ετών. Μεγάλος λάτρης της αρχαίας Ελλάδας και μελετητής των Ελευσίνιων μυστηρίων, έφτασε στην ανακάλυψη και στη σύνθεση του LSD. Εκεί, κατέληξε ουσιαστικά παίρνοντας ερέθισμα από τα Ελευσίνια μυστήρια όπου χρησιμοποιούσαν εκχυλίσματα δημητριακών κατά τη διάρκεια των τελετών. Ο Χόφμαν απομόνωσε το μύκητα ερισίβη από τα δημητριακά, τον ανασυνέταξε χημικά και προέκυψε το LSD. Παίρνοντας ο ίδιος μια δόση από αυτή την ανακάλυψη, αισθάνθηκε να πετάει από το παράθυρο του εργαστηρίου του, μέσα σε μια μεγάλη συνειδησιακή έκσταση, με το ποδήλατο.

Από τότε, έμεινε αυτό γνωστό ως «η μέρα του ποδηλάτου» καθώς και σε μερικές χώρες της Ευρώπης η έκφραση «Ταξίδι με ποδήλατο» ή απλά «ποδήλατο». Στη δεκαετία μεταξύ 1965-1975 το LSD έγινε σημαία των χίπιδων ή ιδιόρρυθμων ατόμων. Αυτό οδήγησε σε δυσμένεια την ουσία του LSD και σε απαγόρευση από το ψυχιατρικό κατεστημένο.

Ο Χόφμαν όμως είπε σε ένα συνέδριο προς τιμήν του για τα 100 χρόνια του στη Ζυρίχη: «Έχασε η ψυχιατρική μια μεγάλη ευκαιρία για την έρευνα της συνείδησης και τη θεραπεία πολλών ψυχασθενειών». Το ερώτημα είναι αν θα υπάρξουν μεγάλα πνεύματα του ειδικού βάρους του Χόφμαν για να συνεχίσουν αυτές τις προσπάθειες μετά το θάνατό του.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

III. ΜΟΡΦΕΣ ΕΘΙΣΜΟΥ: ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΟΥΣΙΕΣ

A. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΗΔΟΝΗ ΤΗΣ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ

Οι ΗΠΑ είναι το έθνος που έχει τους περισσότερους υπέρβαρους σε αναλογία πληθυσμού. Οι παχύσαρκοι των ΗΠΑ παρουσιάζουν μια έντονη αυξητική τάση, έτσι που υπολογίζεται ότι αν δεν αλλάξουν διατροφικές συνήθειες, σύντομα θα φθάσουν στο 40%. Ένα έθνος σε επιδημία παχυσαρκίας, που εμφανίζεται κυρίως στα νεαρά άτομα. Βέβαια, η παχυσαρκία σέρνει μαζί της και άλλα μεγάλα ιατρικά προβλήματα όπως τον διαβήτη, την υπερχοληστεριναιμία, τις αρθροπάθειες, τις εγκεφαλοπάθειες και πλήθος από άλλα μεταβολικά σύνδρομα.

Οι Αμερικανοί, σαν πρακτικοί άνθρωποι, διέγνωσαν έγκαιρα τον τεράστιο αυτό κίνδυνο και ανακήρυξαν την παχυσαρκία **ασθένεια** ενώ ταυτόχρονα την τοποθέτησαν ανάμεσα στους εθνικούς κινδύνους.

Με αυτόν τον τρόπο, ήδη την αντιμετωπίζουν από δεκαετίες. Δυστυχώς, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Τα διάφορα θεραπευτικά σχήματα, φάρμακα και δίαιτες είναι χωρίς αποτέλεσμα και παχύσαρκοι αυξάνονται. Μετά από αυτή την αποτυχία, οι κυβερνητικοί μηχανισμοί επιστρατεύουν ιατρικούς σχηματισμούς με τον πιο άρτιο εξοπλισμό για την έρευνα του εγκεφάλου, όπως το Εθνικό Ίδρυμα για την Εξάρτηση από Ουσίες (**NationalInstituteonDrugAbuse**) για την εύρεση μιας λύσης.

Το Ινστιτούτο επικέντρωσε την έρευνα στον εγκέφαλο, πιστοποιώντας ότι **η αρρώστια της παχυσαρκίας είναι εγκεφαλική δυσλειτουργία που χρήζει νευρολογικής θεραπείας.**

Χρησιμοποιώντας υψηλής ευκρίνειας τομογράφους (μαγνητική τομογραφία ποζιτρονίων-MRI) και ψηφιακές νευροφυσιολογικές καταγραφές (εγκεφαλογράφημα) πιστοποίησαν πως ο ανεξέλεγκτος υπερσιτισμός σχετίζεται με ιδιαίτερα έντονη δραστηριότητα στα κέντρα του εγκεφάλου που σχετίζονται με τη λήψη της τροφής. Η έρευνα έδειξε ότι οι νευροδιαβιβαστές στις περιοχές αυτές φτάνουν συσσωρευμένοι, προκαλώντας στιγμιαία **ηδονικά κύματα** κατά τη διάρκεια του φαγητού.

Η λύση είναι μικτή: **Πρέπει κανείς να εξηγήσει στους παχύσαρκους τον μηχανισμό αυτό και παράλληλα, με ουσίες και ερεθισμούς (μαγνητικούς ή ηλεκτρικούς) να διακόψει την ροή αυτών των ηδονικών κυμάτων.**

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΥΛΙΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΟΡΕΞΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΣΤΟΝ ΕΘΙΣΜΟ

Οι διαταραχές αυτές της σίτισης θεωρούντο μέχρι πρόσφατα «προνόμιο» των γυναικών. Επιστημονικές έρευνες, ιδιαίτερα από το Χάρβαρντ της Βοστώνης, έδειξαν ότι αυτήν την ταλαιπωρία την υφίστανται και άνδρες. Στην Αμερική, που οι διαταραχές της σίτισης είναι επίσημα αποδεκτές σαν συνέπεια επιδημίας, θεωρούν ότι **ένα μικρό ποσοστό ευθύνης σε αυτές έχει η γενετική προδιάθεση** και ένα μεγάλο, οι περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο ότι η μεγάλη συχνότητα των περιστατικών αυτών προέρχεται από το χώρο της μόδας, όπου το «ισχνό» είναι νόμος.

Ένα νέο παράδειγμα αυτή τη φορά, ένας άνδρας μοντέλο, ο Τζέρεμυ, έρχεται για να δείχνουν το αντρικό μοντέλο πριν και μετά την αρρώστια. Σήμερα ζυγίζει μόλις 40 κιλά με ύψος 1.70.

Ακόμα και κατά την παραμονή του στο νοσοκομείο του Σαν Λούις Παρκ, δεν έγινε δυνατή η σίτισή του. Ο αδυνατισμένος στα όρια του μαρασμού ασθενής σταμάτησε να προκαλεί εμετό βάζοντας τα δάχτυλα στο στόμα και ανέπτυξε αντ' αυτού ένα νέο «αντανακλαστικό». Σκύβοντας προς τα εμπρός και πιέζοντας τους μύες της κοιλιάς, προκαλεί άμεσα τον εμετό και την αποβολή της τροφής. Το αίσθημα αυτό είναι ισχυρότερο και από αυτό της χρήσης κοκαΐνης, λέει ο ίδιος για τον εθισμό του.

Εθισμοί του τύπου αυτού, σε αυτό το στάδιο έχουν άσχημη πρόγνωση. Πρέπει κανείς να προσέξει αυτά τα συμπτώματα από τη νεαρή ηλικία και να αρχίζει από εκείνη τη στιγμή τη συστηματική έρευνα του εγκεφάλου για να προλάβει μια σωτήρια λύση.

ΟΙ ΕΞΙ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΥΝ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ

Ο παλιός εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών των ΗΠΑ, ο γνωστός συγγραφέας Ντέιβιντ Ρόθκοφφ, έγραψε ένα βιβλίο που παρουσιάστηκε αυτές τις ημέρες, με τον τίτλο «Super – Klasse». Στο βιβλίο αυτό, ισχυρίζεται ο καλός συγγραφέας ότι 6.000 άνθρωποι από όλη την γκάμα των επαγγελματιών, όπως πολιτικοί, οικονομολόγοι, αλλά ακόμη, θρησκευτικοί ηγέτες, καλλιτέχνες, αποτελούν μία κλίκα κορυφής που κατευθύνει και κυβερνά τον κόσμο.

Ισχυρίζεται ότι τους ξέρει, και τους παραθέτει, και αναφέρει ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, τη **μονομανία** τους για επιτυχία. Όσο κι αν φαίνεται παράξενο, οι ιδιότητες, η ψυχική κατάσταση και η χαρακτηρισιοδομή των 6.000 αυτών ανθρώπων διασταυρώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνεται ο απόλυτος έλεγχος του πλανήτη σύμφωνα με τις επιθυμίες τους.

Χαρακτηριστικά, όταν ρωτήθηκε πώς γίνεται μια ηθοποιός, όπως η Αντζελίνα Τζολί, να έχει κάτι κοινό με έναν μεγαλοεπιχειρηματία ή στέλεχος μεγάλης επιχείρησης, όπως π.χ. ο Στέφαν Σβάρτσμαν (διευθυντής της Blackstone), απάντησε πολύ απλά:

«Όταν η Τζολί θέλει να μαζέψει λεφτά για έναν καλό σκοπό, χρειάζεται οπωσδήποτε ανθρώπους που συμπληρώνουν για αυτήν τα τσεκ. Ο Σβάρτσμαν όταν θέλει να μαζέψει κόσμο σε μια σάλα προκειμένου να τον κατευθύνει κάπου όπου ο ίδιος επιθυμεί και θα υπάρχει το ανάλογο κέρδος, τότε χρειάζεται τη Τζολί να μαζέψει τον ανάλογο κόσμο που θα της δώσει το τσεκ. Με αυτόν τον τρόπο, ο ένας βοηθάει τον άλλον».

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Όταν ρωτήθηκε για έναν γερμανό πολιτικό, τον πρώην καγκελάριο Γκέρχαρντ Σχρούντερ, ο Ρόθοκοφ για την εξέλιξή του που είχε ως πολιτικός, καθώς επίσης και για τα εισοδήματά του, απάντησε: «Οι δυναμικοί πολιτικοί βρίσκουν πάντα τον τρόπο του εύκολου πλουτισμού ή μέσα από τη διοίκηση που προάγουν οι ίδιοι, ή από τη διαπλοκή που χρησιμοποιούν μέσω των ανθρώπων που τους ψηφίζουν και τους ανέχονται».

Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον βιβλίο με πολλές ωμές αλήθειες, που σαν πληροφόρηση αξίζει τον κόπο, αλλά το καλύτερο χαρακτηριστικό του είναι η αναφορά που κάνει στο κοινό στοιχείο που έχουν όλοι αυτοί, και που δεν είναι άλλο από τη **μονομανία** για εξουσία και πλούτο.

Φαίνεται ότι τα δύο αυτά στοιχεία ενώνουν τους ανθρώπους με έντονους δεσμούς.

Ο ΕΘΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Δεν πρόκειται για κάτι καινούριο. Είναι μια παρατήρηση που είχε γίνει από έναν Αμερικανό οικονομολόγο στις αρχές του προπερασμένου αιώνα.

Πρόκειται για την επιδεικτική κατανάλωση των φτωχών σε εισοδήματα ανθρώπων, στην προσπάθειά τους να τονώσουν την έλλειψη ή την αδυναμία του κοινωνικού προφίλ που τους κατέχει.

Ξοδεύουν μεγάλα ποσά σε ευτελή πράγματα με ονομαστές ετικέτες ή αγοράζουν ακριβά είδη τα οποία δεν χρειάζονται. Σύγχρονες έρευνες που άρχισαν το 2007 και ολοκληρώθηκαν φέτος, κατέληξαν στο ότι πρόκειται για μια εξάρτηση η οποία τελικά χτυπάει τα χαμηλού εισοδήματος πρόσωπα. Έρευνες που έγιναν με τον τομογράφο ποζιτρονίων, σε αυτές τις περιπτώσεις έδειξαν έντονη δραστηριοποίηση των εγκεφαλικών σχηματισμών της επιβράβευσης στην αγορά ή και στην σκέψη της αγοράς ενός ακριβού αντικειμένου από χαμηλό εισοδηματία. Αντίθετα, σε υψηλού εισοδήματος άτομα, δεν παρατηρήθηκε αυτή η εγκεφαλική αντίδραση.

Βέβαια, οι έρευνες δεν παρέμειναν μόνο στην αμιγώς εγκεφαλική ή νευροφυσιολογική λειτουργία αλλά επεκτάθηκαν και στο ψυχιατρικό προφίλ των ανθρώπων αυτών.

Ακόμη και στον τομέα αυτό, διαπιστώθηκε μια εθιστική συμπεριφορά, σαν ενισχυτικό της προσωπικότητας των ανθρώπων των φτωχών εισοδημάτων. Πρόκειται για την κλασική περίπτωση τόνωσης του κοινωνικού προφίλ με την ψευδαίσθηση της αγοραστικής δύναμης. Δεν πρόκειται μόνον για μια απλή ενέργεια εκτόνωσης π.χ. shoppingtherapy, αλλά για έναν έντονα νοσογόνο ψυχικό μηχανισμό έντονων κοινωνικών προεκτάσεων που χρειάζονται ιατρική θεραπεία.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

ΑΓΟΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΟ

11.000 ΩΡΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
20.000 ΩΡΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
ΑΤΕΛΕΙΩΤΕΣ ΩΡΕΣ SHOPPING

Μια καινούρια επιστήμη εξελίσσεται ραγδαία σε σχέση με τις πωλήσεις κάθε είδους. Πρόκειται για το λεγόμενο «neuromarketing». Εργαλείο του είναι οι τελειοποιημένες κλασικές γνώσεις της νευρολογίας και της έρευνας του εγκεφάλου. Κίνητρο είναι ο υπερκαταναλωτισμός για τη συντήρηση της παγκοσμιοποίησης και του υπερτροφικού καταναλωτισμού και στόχος ο μέσος άνθρωπος.

Στον τελευταίο, βασικά, η στόχευση είναι στην συμπεριφορά του και συγκεκριμένα στην αγοραστική του διάθεση.

Αποτελέσματα ερευνών από το πεδίο της νευρολογίας και της βιονευρολογίας παλαιότερων ετών, μας εξασφαλίζουν τη γνώση των εγκεφαλικών νευροτονικών τόξων που ενεργοποιούνται κατάλληλα, οδηγούν τον άνθρωπο στην κατανάλωση.

Π.χ. ένα «τριγωνικό» νευροτονικό τόξο μεταξύ της αμυγδαλής (κέντρο μνήμης), του προμετωπιαίου λοβού (κέντρο απόφασης) και της νήσου του εγκεφάλου (ρυθμιστής συναισθημάτων), μπορεί ενεργοποιούμενο κατάλληλα να προωθήσει άνετα τη μαζική αγορά ενός χρωματιστού κόκκινου κουτιού με μια άσπρη ρίγα στη μέση, μιας άγευστης σοκολάτας με ωραίο περιτύλιγμα ή μεταλλαγμένου ρυζιού τυλιγμένο με χαρτόνι, από τις Ινδίες.

Εάν ο ερεθισμός (οπτικός, ακουστικός, απτικός, ηχητικός) δοθεί κατάλληλα, ξεσηκώνονται στον εγκέφαλο μνήμες που ερεθίζουν το κέντρο δράσης για την αγορά όλων αυτών των άχρηστων πραγμάτων.

Η τηλεόραση –που έχει χάσει πλήρως τον ενημερωτικό της χαρακτήρα και είναι απλώς «εργαλείο» της διαφήμισης- αποτελεί τον πιο σίγουρο τρόπο ερεθισμού.

Βέβαια, μέσω της τηλεόρασης, η διαφήμιση με καταναλωτικά προγράμματα, ομογενοποιεί τα συναισθήματα και την αντίληψη του κοινού που, αφού πρώτα το φέρει σε πανικό με επιλεγμένες ειδήσεις, το ηρεμεί με κατάλληλα έγχρωμες διαφημίσεις και σωστή μουσική υπόκρουση. Έτσι, απενεργοποιεί τη νήσο του εγκεφάλου, που αναφέραμε παραπάνω, και δραστηριοποιεί το κίνητρο της πώλησης.

Οι κάθε είδους πωλητές που έχουν στη διάθεσή τους τα μέσα αυτά, είναι πλέον τόσο αλαζόνες, που δεν κρατάνε ούτε τα μέχρι τώρα τυπικά προσχήματα. Έχουν αναπτύξει μια τέτοια επικοινωνιακή συμπεριφορά που αν ο μέσος καταναλωτής την παρακολουθήσει με στωικότητα, είναι πολύ πιθανό να μην ψωνίσει τίποτα στις γιορτές.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

ΤΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Χρονιάρες μέρες, μέρες υπερκατανάλωσης, μέρες συναισθηματικού κενού, ανυπαρξίας και περιορισμένης κριτικής. Το neuromarketing ξανακάνει το θαύμα του ερεθίζοντας, υπάκουο στις προσταγές της διαφήμισης, τα κέντρα εκείνα του εγκεφάλου που δίνουν τις εντολές για την υπέρμετρη κατανάλωση άχρηστων και ακριβών πραγμάτων. Όσοι δεν μπορούμε να καταλάβουμε πώς γίνεται αυτό, τους χορηγούμε μία πληροφορία για την κατανόησή του. Ειδικές ομάδες εκπαιδευμένων και υψηλής διάνοησης νευροφυσιολόγων εργάζονται εντατικά μήνες πριν από τις γιορτές με τελευταίας τεχνολογίας μηχανήματα προκειμένου να εντοπίσουν ποιες εικόνες, χρώματα, σχήματα, φόρμες, νεκρώνουν τη μνήμη και διεγείρουν τον εθισμό και την ένταση της αγοράς, στον εγκέφαλο. Τα περνάνε μέσω της διαφήμισης στην τηλεόραση, περιοδικά, βιτρίνες, στο εθιστικό κέντρο του εγκεφάλου όπου πλέον κατευθύνεται μετά και η συμπεριφορά μας. Αυτός είναι ο λόγος που βγαίνουμε από το κατάστημα κουβαλώντας το πακέτο με το πανάκριβο ρούχο ή τη γραβάτα που δεν πρόκειται ποτέ να φορέσουμε.

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ «ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΥ»

Ο ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΛΓΗΣΙΑ

Παρασκευή, Αύγουστος 01, 2008

Το «φαινόμενο του περαστικού» είναι γνωστό από την εποχή του Καρόλου Ντίκενς, του μεγάλου Άγγλου συγγραφέα και του Λονδίνου της εποχής του. Ένα Λονδίνο ανέχειας, φτώχειας, παρακμής, αδιαφορίας και κοινωνικού σκοταδισμού. Κανένας δεν έδινε για τον άλλον την παραμικρή σημασία. Η προσωπική σωτηρία ήταν η βασική κοινωνική αρχή. Στην επικαιρότητα το φαινόμενο αυτό επανέφερε η Νεοϋρκέζα Κοινωνιολόγος Γουέσλι Πέρσι με αφορμή το θάνατο της Εσμου Γκριν. Οι εικόνες της Εσμου Γκριν να πέφτει νεκρή μετά από ατελείωτες ώρες αναμονής στον προθάλαμο ενός νοσοκομείου του Μπρούκλιν, έκαναν το γύρο του κόσμου, γιατί ακριβώς του φαινόμενο του περαστικού δεν συνέβη σε κάποιον απόμερο δρόμο, αλλά, στην αίθουσα αναμονής ενός ξακουστού ψυχιατρικού νοσοκομείου της περιοχής. Δύο ώρες μάλιστα η Ε. Γκριν βρισκόταν νεκρή στο πάτωμα, πριν ενδιαφερθεί κάποιος γι' αυτήν.

Η Εμμου Γκριν, 49 ετών από τη Τζαμάϊκα, μέλος μιας 12μελούς οικογένειας και μητέρα 6 παιδιών, ήρθε στη Νέα Υόρκη προκειμένου να φροντίζει άλλα παιδιά και στέλνοντας την αμοιβή της για να ζήσουν τα δικά της στη Τζαμάϊκα.

Η τεράστια κοινωνική πίεση της καθημερινότητας της αμερικάνικης μεγαλούπολης, την οδήγησε σε μία έξαρση ψυχικής διαταραχής και στο τέλος, ασθενή στο νοσοκομείο, όπου πέθανε πάνω στην καρέκλα, ξαναθυμίζοντας σε όλους το «φαινόμενο του περαστικού».

Ο τύπος το σχολίασε με καυστικό τρόπο και αυτό-ειρωνεία.

Ο λόγος που το αναφέρουμε εμείς, είναι ότι προκαλεί έκπληξη, πως από το Λονδίνο της εποχής του Καρόλου Ντίκενς ως τη σημερινή κοσμοπολίτικη Νέα Υόρκη, το φαινόμενο του περαστικού οξύνθηκε αντί να αμβλυνθεί.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Ο ΕΘΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Για τη σύλληψη του Σερβοκροάτη ηγέτη Ράντοβαν Κάρατζιτς έχουν γραφτεί πάρα πολλά από πολιτικής και κοινωνικής άποψης.

Βέβαια, οι θεωρίες για παιχνίδια πολιτικής δύναμης, ίντριγκας και εξουσίας για μια τέτοια προσωπικότητα, αναλύονται από εφημερίδες, ίντερνετ, τηλεόραση κλπ υπέρ του δέοντος αναλυτικά, ανάλογα με την πολιτική θέση του καθενός.

Η περίπτωση όμως Κάρατζιτς έχει ιδιαίτερο ψυχαναλυτικό ενδιαφέρον. Ψυχίατρος ο ίδιος, ιδιαίτερα μορφωμένος, υψηλής διανόησης άνθρωπος, αντιμετώπισε την παρανομία του σαν παιχνίδι, χωρίς ουσιαστικές προφυλάξεις και προκαλώντας ο ίδιος τη σύλληψή του. Είναι αξιοπερίεργο πως άργησε τόσο. Ο ύψιστος κανόνας στην παρανομία είναι «κρύβομαι». Αντίθετα, ο Κάρατζιτς ζούσε μια προκλητικά κοινωνική ζωή, ως ψυχίατρος εν ενεργεία με όλες τις κοσμικές διακλαδώσεις που έχει αυτός ο τρόπος ζωής π.χ. συνέδρια, παρουσιάσεις, ταξίδια, τηλεοράσεις, συνοδεία ωραίων κυριών κλπ.

Αυτό το υπέρμετρο, ομολογουμένως, θάρρος και η αγάπη για τη δημόσια ζωή, δείχνουν ένα χαρακτήρα εθισμένο στη ανθρώπινη επικοινωνία και τη νοσηρή αναγνώριση και επιβεβαίωση.

Για μια ακόμη φορά, φαίνεται ότι η εγκεφαλική λειτουργία του «μονοπατιού της επιβεβαίωσης» είναι ανώτερη από το ένστικτο της επιβίωσης. Η περίπτωση Κάρατζιτς είναι χαρακτηριστική και διδακτική, διότι εφόσον συμβαίνει κάτι τέτοιο σε έναν υψηλής διανόησης ειδικευμένο γιατρό θα πρέπει να σκεφτούμε πόσο πιο ισχυρή και αποφασιστική για τη ζωή του είναι για τον απλό άνθρωπο.

ΓΙΑΤΙ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΩΝ ΓΙΟΡΤΩΝ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ Η ΚΛΕΠΤΟΜΑΝΙΑ

Πρώτοι εδώ και χρόνια το παρατήρησαν οι Εγγλέζοι. Μάλιστα, τα περιστατικά κλοπών ήταν τόσο αυξημένα που πλέον έχει γίνει συνήθεια τις ημέρες αυτές να λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα ασφαλείας. Μετά, στο δυτικό ημισφαίριο σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο με οργανωμένες στατιστικές, πιστοποιήθηκε αυτό το γεγονός.

Όπως γίνεται σε τέτοιες περιπτώσεις, και κυρίως από βορειοαμερικανούς και κεντροευρωπαίους, για λόγους πρόληψης επιχειρήθηκε και μια ανάλυση των περιστατικών. Η έκπληξη ήταν πάρα πολύ μεγάλη, όταν τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι σε ποσοστό περίπου 20% των περιπτώσεων επρόκειτο για ασθενείς με κλεπτομανία. Κατά κανόνα οι τελευταίοι, έκλεβαν τα ίδια αντικείμενα αδιαφόρου αξίας χωρίς να τα προορίζουν για προσωπική χρήση ή δώρα. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι είναι και οικονομικό το διαφοροποιητικό αίτιο όσον αφορά την ποινική βαρύτητα του γεγονότος. Εάν αποδειχθεί ότι κάποιος ο οποίος έχει μια διαταραχή της προσωπικότητας ή πάσχει από καταθλιπτική συνδρομή ή άλλη ψυχοπαθολογική νόσο, έχει τάσεις κλεπτομανίας, στις αγγλικές χώρες απαλλάσσεται. Παρόλα αυτά, το θέμα της κλεπτομανίας σε αυτές τις κοινωνίες, ιδιαίτερα τις ημέρες των εορτών, παρουσιάζεται όλο και πιο ισχυρό. Αποδίδεται κατά κύριο λόγο στη

μονοτονία της ζωής, στη διαταραχή του κοινωνικού ιστού, στην απομόνωση και στη μη έγκυρη αντιμετώπιση.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Τα άτομα αυτά, που στην πλειοψηφία τους περίπου 70% είναι γυναίκες, εμφανίζουν πάντα και άλλες ψυχικές διαταραχές, όπως συναισθηματικές αποκλίσεις, διαταραχές προσωπικότητας, καταστάσεις πανικού κλπ.

Αυτό που τα ωθεί να κλέβουν είναι κυρίως ότι μετά από μια τέτοια πράξη αισθάνονται μία πολύ αυξημένη ανακούφιση που σε ορισμένες περιπτώσεις φτάνει μέχρι και τον οργασμό. Εάν δε, το πρόβλημα είναι χρόνιο, αδυνατούν να καταλάβουν και την παραβατικότητα της πράξης. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος που οι ίδιοι ασθενείς συλλαμβάνονται επανειλημμένα και έτσι είναι δυνατή και η εξέτασή τους.

Μέχρι τώρα υπήρχε γενική πεποίθηση ότι επρόκειτο για μια ψυχική διαταραχή αορίστου αιτιολογίας. Τα τελευταία χρόνια που έχουν αναπτυχθεί πάρα πολύ οι ιατρικές απεικονιστικές μέθοδοι και έχουν εξελιχθεί οι ψυχομετρικές εξετάσεις, έχει βρεθεί ότι πρόκειται για σχεδόν αμιγώς οργανωμένη εγκεφαλική διαταραχή και μάλιστα σε επίπεδο μεσεγκεφάλου. Πρόκειται για την ίδια περίπτωση περιοχή που εδράζονται οι διαταραχές της μνήμης, των σεξουαλικών αποκλίσεων, επιθυμιών, υπερκινητικότητας και κοινωνικής συμπεριφοράς. Πλέον είναι γνωστό ότι επικοινωνιακές διαταραχές μεταξύ αμυγδαλής και υποθαλάμου, δηλαδή δύο σχηματισμών που είναι υπεύθυνοι για τη σωστή κοινωνική συμπεριφορά, στην περίπτωση της κλεπτομανίας υπερδιεγείρονται με αποτέλεσμα να προκαλούν έκκριση οπιοειδών στοιχείων ή ουσιών σε αυτή την περιοχή. Δηλαδή, προκαλούν μια εκτεταμένη κατάσταση ευφορίας και ευεξίας που διαρκεί από δευτερόλεπτα μέχρι και μέρες στους ασθενείς που πάσχουν από την αιτία αυτή. Λόγω αυτής της διαταραχής με αυτό το νευροχημικό χαρακτήρα, δημιουργείται μια μορφή εξάρτησης από την πράξη της κλοπής με πολύ έντονη ανάγκη για επανάληψη. Παράλληλα, οι μηχανισμοί αναστολής από το φλοιό του εγκεφάλου για την εκτέλεση της πράξης τίθενται σε πλήρη αδυναμία. Με τον τρόπο αυτό οποιαδήποτε τιμωρία δεν συνειδητοποιείται από το άτομο και χρειάζεται ειδική αγωγή. Ως εκ τούτου, πλέον οι πράξεις της κλεπτομανίας χαρακτηρίζονται διεθνώς ψυχιατρικά, σαν *διαταραχές της προσωπικότητας και συγκεκριμένα, αφύσικες συνήθειες με διαταραχή του συστήματος αναστολής*. Παρ' όλα αυτά, η κλεπτομανία των εορτών έγινε ένα πρόβλημα κοινωνικό και ιατρικό που δίνει το στίγμα της εποχής μας.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Ο ΤΖΟΓΟΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΡΙΖΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Εδώ και πολλά χρόνια οι ψυχίατροι υποστηρίζουν ότι ο τζόγος είναι ψυχικό νόσημα. Χαρακτηρίζεται κλινικά από προσωρινές πνευματικές διαταραχές που «μπλοκάρουν» την ελεύθερη θέληση. Το θεωρούν σαν έντονη έλξη και δίνουν ανάλογες θεραπείες. Τώρα πλέον, τα ευρωπαϊκά δικαστήρια επισημοποιούν και νομικά την ψυχιατρική άποψη. Κατά την απόφαση λοιπόν των δικαστηρίων, σε άτομα εξαρτημένα από το τζόγο πρέπει να απαγορεύεται η είσοδος σε καζίνο και χαρτοπαικτικές λέσχες. Εάν, παρ' όλα αυτά τα μέτρα, καταφέρει κανείς να ξεπεράσει τον έλεγχο, δεν δικαιούται ούτε κέρδη, ούτε χρεωστικές απώλειες. Με εισαγγελική διαταγή είναι σαν να μην έπαιξε. Σύντομα 500.000 Έλληνες που είχαν λίγο ή πολύ το πρόβλημα του τζόγου, θα βρεθούν αντιμέτωποι με την απόφαση αυτή. Παρ' όλα αυτά, η απόφαση έγινε δεκτή σε όλη σχεδόν την Ευρώπη με ανακούφιση και πάρα πολλοί την αναγνώρισαν σαν μόνη διέξοδο στις οικονομικές καταστροφές του τζόγου. Οι ιδιοκτήτες καζίνων και χαρτοπαικτικών λεσχών συγκεντρώνουν τεράστια κέρδη, όπως και οι υπουργοί οικονομίας,

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΤΖΟΓΟΥ - ΓΙΑΤΙ ΤΖΟΓΑΡΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Είναι να διερωτάται κανείς πως είναι δυνατόν να επιβάλλει η παράδοση την κορύφωση του τζόγου τις άγιες ημέρες της θρησκείας μας. Η εξήγηση είναι απλή: υπάρχει κέντρο στον εγκέφαλο το οποίο, ερεθισμένο, προκαλεί την ανάγκη του ατόμου να τζογάρει. Το κέντρο αυτό ανάλογα με την γονιδιακή προδιάθεση του καθενός διεγείρεται από λίγο έως πολύ.

*«Έπαιξα σαν θνητός για να κερδίσω την αθανασία»
Ντοστογιέφσκι*

Η φιλοσοφημένη ρήση του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα περικλείει όλη την εξήγηση του μυστηρίου της θύελλας του τζόγου στις γιορτές. Πράγματι, είναι να διερωτάται κανείς, πώς είναι δυνατόν να επιβάλλει η παράδοση την κορύφωση του τζόγου τις άγιες ημέρες της θρησκείας μας και το παράξενο έγκειται στο ότι τόσο η δική μας όσο και οι άλλες θρησκείες, για παράδειγμα ο ισλαμισμός ή ο ιουδαϊσμός αποκηρύσσουν με βδελυγμία τον τζόγο. Η εξήγηση είναι απλή και δίνεται μέσα από σύγχρονες έρευνες που πιστοποιούν πλέον την αιτία αυτής της καταστροφικής ανθρώπινης μανίας του τζόγου. Όπως εξηγεί στην «B» ο επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας της Neurocell, καθηγητής Νευρολογίας δρ Δημ. Κουντούρης, υπάρχει κέντρο στον εγκέφαλο το οποίο ερεθισμένο προκαλεί την ανάγκη του ατόμου να τζογάρει.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Το κέντρο αυτό, ανάλογα με την γονιδιακή προδιάθεση του καθενός, διεγείρεται από λίγο έως πολύ.

«Με απεικονιστικές μεθόδους όπως είναι η χαρτογράφηση του εγκεφάλου κατόπιν ΗΕΓ καταγραφής ή με το μαγνητικό τομογράφο ποζιτρονίων, μπορεί αυτή η διέγερση να εντοπιστεί και τοπογραφικά και σε ένταση». Όπως έδειξαν τα πειράματα, η εκπλήρωση της επιθυμίας του κέντρου, δηλαδή η συμμετοχή στον τζόγο, ανακουφίζει το θυμικό του ατόμου και δρα σαν ηρεμιστικό! Όσο δε μεγαλύτερη είναι η απαγόρευση συμμετοχής, τόσο πιο έντονη είναι η αναζήτηση στην διέξοδο αυτή» τονίζει ο Δ. Κουντούρης.

Ερμηνεία

«Νευροφυσιολογικά και ψυχοπαθολογικά έδωσαν οι επιστήμονες την ακόλουθη ερμηνεία: συμμετέχοντας κανείς στον τζόγο, αυξάνονται τα οπιοειδή του εγκεφάλου στα βασικά γάγγλια. Πρόκειται για μία περιοχή η οποία ευαισθητοποιείται και στην υπερδιέγερσή της έχουμε τις εκφράσεις του πανικού και του άγχους του θανάτου. Είναι ακριβώς η περιοχή που γεννάται το μόνιμο άγχος του θανάτου και με την οποία ο υπόλοιπος εγκέφαλος είναι σε συνεχή πόλεμο ώστε να καταστείλει τη λειτουργία της και να σβήσει τον πανικό του θανάτου. Οσο συμβαίνει αυτό, το άτομο είναι ήρεμο, ήσυχο και παραγωγικό, χαίρεται τη ζωή και αυξάνει τις δραστηριότητές του. Αντίθετα, όταν κυριαρχεί ο φόβος του θανάτου είναι αυτοκαταστροφικό, αντιπαραγωγικό και παρουσιάζει τάσεις αυτοκτονίας. Ο εγκεφαλικός μηχανισμός του τζόγου δραστηριοποιεί, λοιπόν, αυτές τις ουσίες που καταστέλλουν το άγχος του θανάτου. Μάλιστα αυτό γίνεται τελείως αντανάκλαστικά χωρίς να ενεργοποιείται η συνείδηση ή άλλες γνωστικές λειτουργίες, δηλαδή απαιτεί ελάχιστη δαπάνη.

Αποτελέσματα έρευνας

Ο δρ Κουντούρης αναφέρθηκε στα αποτελέσματα εντατικής έρευνας με 24ωρη καταγραφή ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος σε δείγμα 30 «τζογαδόρων» και 30 ατόμων που απεχθάνονται ό,τι έχει σχέση με τον τζόγο, που πραγματοποίησε η ερευνητική ομάδα της Neurocell. «Συγκρίναμε τα αποτελέσματα με αυτά των μη τζογαδόρων, ίδιας ηλικίας και φύλου. Παράλληλα, τα αποτελέσματα αυτά συγκρίθηκαν με αυτά των ψυχομετρικών εξετάσεων των ίδιων ανθρώπων. Με έκπληξη πιστοποιήσαμε ότι οι τζογαδόροι παρουσίαζαν σημαντικά λιγότερα στοιχεία νευρώσεων και καλύτερο εγκεφαλικό ρυθμό από ότι οι μη τζογαδόροι». Για να το πούμε πιο απλά, χαρτοπαίζοντας ή στοιχηματίζοντας σε λογής τζογαδόρικά παιχνίδια όπως οι ιπποδρομίες, τα λαχεία, λόττο κλπ. διώχνουμε το φόβο του θανάτου και ξεκουράζουμε τον εγκέφαλο διασκεδάζοντας!
Αντίθετα, όταν για παράδειγμα προσευχόμαστε με ένταση, ενεργοποιούμε την απόλυτη συνείδηση με πλήρη συμμετοχή όλων των γνωστικών λειτουργιών του εγκεφάλου και κάνοντας παράλληλα μια μεγάλη αντιπαραθεση στο τι πρέπει και τι δεν πρέπει.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Ξοδεύουμε έτσι τεράστια ενέργεια, ενώ ελάχιστες φορές επιτυγχάνουμε την ανακούφιση. Τις περισσότερες φορές βγαίνουμε από την διαδικασία πιο φορτωμένοι από ότι μπήκαμε. Δηλαδή σε γενικές γραμμές, ο τζόγος ξεκουράζει και η προσευχή καταπιέζει. Αυτός είναι ο λόγος που πολύ σωστά, Εκκλησία και κράτος έχουν απαγορευτικές δικλίδες για τον τζόγο. Έτσι λοιπόν η μάζα του λαού χαίρεται όταν αυτές υπερνικούνται και μπορεί να τζογάρει ελεύθερα και όσο θέλει, χωρίς το βασανιστικό μαρτύριο του φόβου του θανάτου στις άγιες ημέρες, κατέληξε ο δρ. Κουντούρης.

B. ΟΥΣΙΕΣ

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΟΡΙΣΜΟΙ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η λέξη «ναρκωτικά» γενικά θα ήταν καλύτερα να αποφεύγεται. Είναι στιγματισμένη πλέον από την ποινική ανομία που τη συνοδεύει.

Όταν αναφερόμαστε ιατρικά σε αυτό το θέμα θα ήταν καλύτερα να χρησιμοποιούμε τον όρο «ψυχοτρόπες ουσίες».

Αναφερόμαστε εδώ πέρα, κυρίως στη δράση που προκαλεί στον εγκέφαλο η κάθε ουσία, η οποία κατά κύριο λόγο μπορεί να χορηγηθεί για ιατρικούς σκοπούς και σε κάποιες ακραίες καταστάσεις μπορεί να οδηγήσει και στην εξάρτηση.

Αντί να αναλυθούμε πλέον σε μεγαλύτερες παρατηρήσεις και ορισμούς, θα ήταν κατά κύριο λόγο προτιμότερο να ολοκληρώσουμε τη βιολογική δράση και τα φυσιολογικά χαρακτηριστικά της κάθε ουσίας όπως αλκοόλ, οπιοειδή, μορφίνη, ηρωίνη, κοκαΐνη, διεγερτικά όπως οι αμφεταμίνες, η νικοτίνη και τα ηρεμιστικά όπως είναι οι βεζοδιαζεπίνες, το χασίς, η μαριχουάνα και τα παραισθητικά όπως είναι το LSD.

Παρακάτω θα αναλύσουμε όλες αυτές τις δραστηριότητες σε ότι αφορά τη βιολογική κατεύθυνση αυτών των ουσιών.

Κυρίως μεγαλύτερη προσοχή θα δοθεί τώρα στην εισαγωγή σε ότι αφορά τον εγκεφαλικό τρόπο λειτουργίας από όπου προκύπτει η όλη ισχύς της δραστηριότητας που παρουσιάζουν αυτές οι ουσίες.

Πρόκειται για το «περιώνυμο μεσοεγκεφαλικό σύστημα επιβράβευσης της ντοπαμίνης».

Το σύστημα αυτό είναι η βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η ανοχή, η συμπτωματολογία της στέρησης και της εξάρτησης και εκεί είναι όλη η ανάπτυξη των βιολογικών σταθερών που αφορούν αυτές τις ουσίες. Το μεσοεγκεφαλικό σύστημα επιβράβευσης και η γένεση της ευφορίας.

Μια από τις κύριες δραστηριότητες αυτών των ουσιών εγκεφαλικά, είναι μια κατάσταση μακαριότητας ή απόλυτης ευτυχίας που εμφανίζεται αμέσως μετά την κατανάλωσή τους. Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που αυτό δίνεται ενδοφλέβια όπως π.χ. στην ηρωίνη, τότε η άμεση αυτή δράση εμφανίζεται αστραπιαία.

Δ. Κουντούρης *Περί εθισμού*

Ο μηχανισμός που προκύπτει από αυτές τις δράσεις βρίσκεται στην κατανομή των αγομένων ντοπαμενεργικών οδών στον μεσεγκέφαλο και στην τελική μοίρα του μεσεγκεφάλου.

Αυτά τα δύο, με συντονιστή τον κερκοφόρο πυρήνα στα βασικά γάγγλια στη μέση του εγκεφάλου, ρυθμίζουν την έκκριση της ντοπαμίνης καθώς επίσης τη σύλληψή της από ειδικούς υποδοχείς στον ραβδωτό πυρήνα και με τον τρόπο αυτό την άμεση εγκεφαλική λειτουργία μιας απέραντης ευχαρίστησης.

Ο μηχανισμός είναι πάρα πολύ απλός και τα τελευταία χρόνια με συγκεντρωτικές έρευνες, φάνηκε ότι μετά από καταστροφή των υποδοχέων στον ραβδωτό πυρήνα ή στο μπλοκάρισμά τους με φάρμακα, όπως τα νευροληπτικά, έχουμε πλήρη αναστολή της δράσης της εξάρτησης.

Η αγχώλυση και η καταστολή

Πάρα πολλές ουσίες όπως το αλκοόλ, οι βενζοδιαζεπίνες, τα οπιοειδή, η κάνναβη, έχουν μια λεγόμενη αγχολυτική δράση.

Πρόκειται για μια ηρεμιστική, χαλαρωτική και αντιαγχωτική δραστηριότητα.

Αυτή η δραστηριότητα εξηγεί άλλωστε και την υπερκατανάλωση που παρουσιάζουν. Τυπικό παράδειγμα αυτών, είναι οι λεγόμενοι αυτοβοηθούμενοι πότες.

Ο κύριος μηχανισμός όλων αυτών των αγχολυτικών και κατασταλτικών δραστηριοτήτων υπεισέρχεται γύρω από το σύμπλεγμα υποδοχέων του αμινοξέος gaba. Ο τρόπος που επιτυγχάνεται αυτό είναι η μεσοδραστηριοποίηση του αμινοξέος gaba που μπλοκάρει τους υποδοχείς των βεζοδιαζεπινών και με τον τρόπο αυτό αυξάνει τη δράση του gaba.

Ένας δεύτερος τρόπος είναι ότι μπλοκάρει τους υποδοχείς του amta οι οποίοι υποδέχονται την γλουταμάτη.

Μια άλλη ουσιαστική λειτουργία είναι η δραστηριοποίηση της εγρήγορης. Αυτή επιτυγχάνεται με ουσίες κυρίως του τύπου της κοκαΐνης που μπορούν να διώξουν τη βραδύτητα καθώς και την κούραση όπως επίσης η καφεΐνη και η νικοτίνη.

Ο σαφής μηχανισμός δεν είναι σίγουρος. Πιστεύεται εδώ πέρα, ότι ενεργοποιούνται οι νοραδρενικοί οδοί καθώς επίσης και η αύξηση του νευροδιαβιβαστή της ντοπαμίνης.

Παραισθησιογόνα και ψυχεδελικά αποτελέσματα

Υπάρχουν μηχανισμοί που μέσω ουσιών ενεργοποιούν την αγωνιστική δράση συγκεκριμένων υποδοχέων της σεροτονίνης κυρίως του τύπου 5HT2 με αποτέλεσμα να προκαλούν μια οξυμένη αντίληψη, μια αίσθηση αλλαγής χώρου και χρόνου.

Παράλληλα διαφοροποιούνται οι σωματικές αισθήσεις και παρουσιάζεται μια άτυπη, ευχάριστη στην αρχή, ψυχωτική δράση.

Ανοχή

Ανοχή είναι το όριο όπου δείχνει ο οργανισμός μια κρίσιμη στιγμή πως χρειάζεται μια ψυχοτρόπα ουσία, παραπάνω από ότι συνήθως λαμβάνει.

Ένα παράδειγμα είναι αυτό που παρουσιάζουν οι εξαρτώμενοι από ηρωίνη, όπου καταναλώνουν τόσο υψηλές δόσεις, ώστε οδηγούνται εξαιτίας τους στον θάνατο. Ξεχωρίζουμε τη μεταβολική εκείνη διαδικασία όπου μια ελάχιστη ποσότητα της ουσίας φτάνει να προκαλέσει τη μέγιστη δράση. Τυπικό παράδειγμα εδώ είναι η αλκοολική συμπεριφορά χρόνιων ασθενών που με ένα ποτηράκι κρασί, φτάνουν στην κορύφωση της μέθης.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Υπάρχει η λειτουργική (κυτταρική) ανοχή, όπου κατά κύριο λόγο έχουμε χημικές αλλαγές κυρίως στη σύναψη των νευρώνων εξαιτίας των οποίων κάθε τόσο χρειάζεται αυξημένη δόση προκειμένου να επιτευχθεί η επιθυμητή ενέργεια.

Εδώ είναι και το παράδειγμα που το αναφέραμε παραπάνω με την ηρωίνη. Ότι αφορά τη λειτουργική ανοχή, μπορούμε να πούμε ότι έχουμε δυο υποδιαίρεσεις.

Η μια είναι η μιχεβιοραλιστική ανοχή, η αντισταθμιστική ανοχή. Στην περίπτωση αυτή ο καταναλωτής ουσιών αναπτύσσει μηχανισμούς οι οποίοι δρουν αντισταθμιστικά στην ουσία που λαμβάνει.

Πρόκειται κυρίως για την ανοχή η οποία εξηγεί πολλά χαρακτηριστικά του στερητικού συνδρόμου. Η δομή της αντισταθμιστικής ανοχής μπορεί να εξηγηθεί με το παυλοφιανό σχήμα. Δηλαδή έχουμε κατά τη λήψη μιας ουσίας έναν μη ελεγχόμενο ερεθισμό UCS ο οποίος παρουσιάζει μια ανερχόμενη σωματική αντίδραση USR1 δηλαδή τη δράση του ναρκωτικού, επίσης έναν μη συντονισμένο σωματικό αντισταθμικό ερεθισμό USR2 που μερικώς ανεβάζει τη δράση του USR1. Πρόκειται για μια συστοιχία εξαρτημένων δηλαδή ανακλαστικών.

Και μπορούμε να αναφέρουμε επίσης και τη διασταυρωμένη ανοχή όπου μετά από χρόνια δοσολογία μιας συγκεκριμένης ουσίας, όταν φτάσει να χρησιμοποιηθεί μια παράλληλη συγγενής ουσία έχουμε ένα μειωμένο φαρμακευτικό αποτέλεσμα.

Η διασταυρούμενη ανοχή και οι μηχανισμοί της χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο προς την καταπολέμηση των συμπτωμάτων του στερητικού συνδρόμου.

Στερητικό σύνδρομο

Η εμφάνιση των συμπτωμάτων του στερητικού συνδρόμου παρουσιάζεται μετά από τομή, διακοπή των ουσιών που προκαλούν την ψυχική εξάρτηση.

Πρόκειται για σωματικές διαταραχές που πολλές φορές μέσω ουσιών της διασταυρούμενης ανοχής που αναφέραμε παραπάνω, μπορούν να καταπολεμηθούν.

Αυτό δεν είναι όμως πάντοτε ο κανόνας και χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των κλασικών ψυχεδελικών και παραισθησιογόνων όπως το LSD και η μεσκαλίνη, όπου έχουμε την άμεση καταστροφή των εγκεφαλικών κυττάρων χωρίς να προλάβει να εγκατασταθεί καν η συμπτωματολογία του στερητικού συνδρόμου.

Πολύ τακτικά, μέσω των μηχανισμών αυτών έχουμε την εμφάνιση επιληπτικών κρίσεων και κυρίως σε εξαρτώμενους από αλκοόλ ή βενζοδιαζεπίνες. Οι βενζοδιαζεπίνες αποτελούν μια κατηγορία φαρμάκων με ηρεμιστικές, υπνωτικές, αγχολυτικές, αντισπασμωδικές, αναισθητικές και μυοχαλαρωτικές ιδιότητες. Οι βενζοδιαζεπίνες χρησιμοποιούνται συχνά για να προσφέρουν ανακούφιση σύντομης διάρκειας στις καταστάσεις σοβαρού άγχους ή αϋπνίας.

Εάν οι ουσίες προκαλούν και μια ελαττωμένη έκκριση ντοπαμίνης στον ραβδωτό πυρήνα, τότε πέραν των άλλων, εμφανίζονται ιδιαίτερα ισχυρά συμπτώματα ψυχικών διαταραχών, όπως δυσφορία, φόβος και ανησυχία.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Κατάχρηση και εξάρτηση

Είναι πάρα πολύ ουσιώδες να γίνει μια διαφοροποίηση μεταξύ εξάρτησης και κατάχρησης. Όταν μιλάμε για μια κατάχρηση δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι υπάρχει και εξάρτηση. Αντίθετα, για να αποφανθούμε για μια εξάρτηση πρέπει να συμβαίνουν τα εξής έξι σημεία:

1. Μια πολύ ισχυρή επιθυμία, ίσως ακόμη και ανάγκη για κατανάλωση ψυχοτρόπων ουσιών.
2. Ελαττωμένη δυνατότητα ελέγχου σε ότι αφορά την αρχή και το τέλος της χρήσης των ουσιών.
3. Μια σωματική εμφάνιση συνδρόμου εξάρτησης.
4. Συγκεκριμένη πιστοποίηση ανοχής.
5. Μια προχωρημένη παραμέληση άλλων ευχαριστήσεων ή ενδιαφερόντων προκειμένου να γίνει η κατάχρηση.
6. Συνεχιζόμενη κατανάλωση της ουσίας παρά την εμφανή και συγκεκριμένη καταστροφική συνέπειά της.

Για την θεραπεία χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες ουσίες ανάλογα με το αν έχουμε χρήση ή κατάχρηση, πάντοτε σε σχέση με το πρόσωπο, περιβάλλον και άλλες τυχόν συνυπάρχουσες ασθένειες.

Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ένας από τους μεγαλύτερους συγγραφείς αστυνομικών μυθιστορημάτων, ο Κόναν Ντόιλ, αυτός που εφηύρε και παρουσίασε τον Σέρλοκ Χολμς, αναπτύσσει κατά τη διάρκεια των αφηγήσεών του τις επιδράσεις της κοκαΐνης στον εγκέφαλο. Βάζει τον ήρωά του και διάσημο ντέντεκτιβ κάθε τόσο να χρησιμοποιεί μια γραμμή κοκαΐνη προκειμένου να αναπτύξει τη δραστηριότητα στα εγκεφαλικά του κύτταρα για να ανακαλύψει τους παράνομους και εγκληματίες που αναζητούσε. Για την εποχή εκείνη ήταν ακόμα άγνωστο αν η κοκαΐνη αποτελεί φάρμακο, αναλγητικό ή ναρκωτικό. Οπωσδήποτε, όμως, δεν ήταν εκτός νόμου.

Με αυτή την πλευρά αξίζει να δούμε ότι ο συγγραφέας έχει κάνει αξιοσημείωτες παρατηρήσεις, οι οποίες, δυστυχώς, ποτέ δεν ελήφθησαν από τους γιατρούς υπόψη.

Άφησε όμως το στίγμα του σε παγκόσμια κλίμακα, κάνοντας γνωστό ένα ναρκωτικό, το οποίο είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο.

Στην τελευταία επανέκδοση των έργων του Ντόιλ με τον Σέρλοκ Χολμς υπάρχουν χαρακτηριστικές εικόνες από το Σίδνεϋ Πάτζετ, όπου κατά την κινέζικη ρήση “μια εικόνα, χίλιες λέξεις”, δείχνει τον ήρωα των μυθιστορημάτων υπό την επίδραση της κοκαΐνης (εικόνα: ο Σέρλοκ Χολμς μετά τη χρήση κοκαΐνης)

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ ΚΑΙ ΚΑΝΝΑΒΗ

Την εποχή του 1930, στις ψυχιατρικές κλινικές του Βερολίνου και της Βιέννης, για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν δύο πολύ γνωστές ουσίες για τη θεραπεία ψυχιατρικών και νευρολογικών παθήσεων. Επρόκειτο για την ινδική κάνναβη (χασίς) και την κοκαΐνη.

Το πρώτο, κυρίως δινόταν για την μανιοκατάθλιψη και το δεύτερο για νευρολογικές κινητικού τύπου διαταραχές. Ο πρώτος γιατρός μάλιστα που χρησιμοποίησε ο ίδιος στον εαυτό του ουσίες και είχε το θάρρος να το δημοσιοποιήσει, ήταν ο ιδρυτής της ψυχοθεραπείας, Σίγκμουντ Φρόιντ.

Για πρώτη, λοιπόν, φορά εκείνο τον καιρό παρατηρήθηκε σαν μια από τις παρενέργειες αυτής της θεραπείας, η αναστολή της όρεξης. Βέβαια, το γεγονός αυτό αν και καταγράφηκε, δεν αξιολογήθηκε ιατρικά γιατί εκείνη την εποχή δεν υπήρχε το πρόβλημα της παχυσαρκίας. Έναν αιώνα και κάτι αργότερα, αυτή η ιατρική γνώση είναι η αφετηρία της νέας θεραπείας κατά της παχυσαρκίας που μαστίζει όλο το νέο πολιτισμένο κόσμο. Και ειδικά στις ΗΠΑ, οι οποίες είναι και το πρώτο κράτος στον κόσμο που αναγνώρισε την παχυσαρκία σαν ασθένεια, αρχίζουν να δίνουν, με ιατρική συνταγή, φάρμακα που μιμούνται τη δράση της κάνναβης. Έτσι λοιπόν, εμφανίστηκε το καινούριο φάρμακο, γνωστό ήδη στους γιατρούς από καιρό, το Rimonabant, με επίσημη άδεια συνταγογραφίας στις ΗΠΑ. Το συγκεκριμένο φάρμακο δρα στο λεγόμενο ενδοκανναβιολικό σύστημα του σώματος. Πρόκειται για το σύστημα που μεταξύ των άλλων συντονίζει την επιθυμία του φαγητού. Η όλη λειτουργία του συστήματος περιστρέφεται γύρω από το λεγόμενο CB1 υποδοχέα, όπου είναι η συντόμευση για το κανναβοειδές.

Τέτοιου είδους υποδοχείς βρίσκονται κατά πλειοψηφία στον εγκέφαλο και λιγότερο στο λιπώδη ιστό ή στο γαστρεντερικό σύστημα. Μετά τη διέγερσή τους, αυτοί οι υποδοχείς εξαναγκάζουν σε βουλιμία ή υποσιτισμό, ανάλογα, τον χρήστη της ουσίας. Τυπικές διαταραχές του συστήματος αυτού έχουμε σε όλους του εξαρτώμενους, κυρίως όμως τους βουλιμικούς και τους χρόνιους καπνιστές.

Το νέο φάρμακο Rimonabant θεωρείται ότι επεμβαίνει ανασταλτικά στους CB1 υποδοχείς, αναστέλλοντας τη δράση του ενδοκανναβιολικού συστήματος. Αμερικανοί ερευνητές, καθώς επίσης και εκπρόσωποι της φαρμακευτικής εταιρείας που το παράγει, ισχυρίζονται ότι το συγκεκριμένο φάρμακο έχει ευεργετικές συνέπειες και για τους βουλιμικούς και για τους καπνιστές. Συγκεκριμένα η ένωση Αμερικανών καρδιοπαθών έδωσαν στο εν λόγω φάρμακο μια από τις πρώτες θέσεις των επιστημονικών επιτευγμάτων του 2004. Η φαρμακευτική εταιρία SanofiAventis υπολογίζει σε μεγάλα κέρδη και χρηματιστηριακή άνοδο των μετοχών της με την άδεια κυκλοφορίας του εν λόγω φαρμάκου. Οι ειδικοί της εταιρείας μάλιστα, λένε ότι πρέπει να γίνεται χρήση για μακρύ χρονικό διάστημα με συγχρονισμένη προσπάθεια για εγκράτεια από τον ενδιαφερόμενο ασθενή. Από δικά τους πειράματα

βρέθηκε ότι σε χρόνιες περιπτώσεις μπορεί να έχει επιτυχία μέχρι και 17%. Στην αξιολόγηση αυτή προσπάθεια που γίνεται προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της παχυσαρκίας, ιδιαίτερα στα παιδιά, η παρουσία ενός καινούριου lifestyleφαρμάκου είναι ένα οικονομικό γεγονός.

Αυτό που δεν αναφέρεται και πιθανόν να μην εξετάστηκε επαρκώς αλλά είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο για τα παιδιά, είναι το κατά πόσον το ίδιο φάρμακο μπορεί να προκαλέσει εξαρτήσεις και να δημιουργήσει ένα νέο πρόβλημα στα ήδη υπάρχοντα.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Αυτό πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα, διότι όλες αυτές οι έρευνες έγιναν με ιατρική γνώση προηγούμενων δεκαετιών, και χωρίς αξιολόγηση των εκάστοτε διαταραχών της εγκεφαλικής λειτουργίας. Δηλαδή, δεν εξετάστηκε ο εγκέφαλος ο οποίος με τους βιολογικούς κατευθύνει κατ' εξοχήν όλες τις μορφές εξάρτησης και εθισμού.

Το πιο πιθανό, είναι αυτές οι έρευνες να αρχίσουν 2 με 3 χρόνια μετά τη χορήγηση του φαρμάκου όπου τότε θα φανούν τα πρώτα περιστατικά εθισμού.

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του internet, τα ναρκωτικά αποτελούν και αυτά μια “μεγάλη” αγορά.

Μια αγορά που διέπεται από τη φιλελεύθερη νοοτροπία και τους κανόνες της παγκοσμιοποίησης. Μια αγορά αχόρταγη για καινούριους πελάτες, φτωχούς και πλούσιους, όπου στόχος είναι το κέρδος. Παράλληλα, η πίεση και τα ψυχικά νοσήματα αυξάνονται δραματικά. Το αποτέλεσμα είναι να συναντιούνται στην κορυφή της πυραμίδας, κατανάλωση ναρκωτικών και ψυχικές ανάγκες του κόσμου.

Βέβαια το κόστος των ναρκωτικών ανεβαίνει πλέον κάθετα, ακόμη και για τις ευημερούσες χώρες του πρώην Δυτικού ημισφαιρίου όπως κεντρική Ευρώπη και Αμερική. Πλέον, πάρα πολλοί λίγοι μπορούν να αντέξουν το κόστος των λεγόμενων lifestyleναρκωτικών όπως π.χ. της κοκαΐνης ή ακόμα και της ηρωΐνης. Οι ανάγκες της αγοράς έφεραν την καινούρια γενιά ναρκωτικών. Τα λεγόμενα modetracksή αλλιώς “ναρκωτικά των φτωχών”. Δεν πρόκειται βέβαια για μια καινοτομία, είναι κάτι παλιό. Συγκεκριμένα, θυμάμαι, πριν από περίπου 30 χρόνια στη Βόννη, στις αρχές της καριέρας μου, όταν σε μια ομάδα μαθητών ηλικίας 17 περίπου ετών, καταγράψαμε στα εγκεφαλογραφήματά τους περιέργες εκφορτώσεις (παραρρυθμίες) τις οποίες δεν μπορούσαμε να εξηγήσουμε.

Τελικά, η αστυνομία ανακάλυψε ότι δύο αγόρια, γιοι ενός οδοντίατρου, έκαναν χρήση με την παρέα τους ενός φαρμάκου που χρησιμοποιούσε ο οδοντίατρος, το οποίο αραιώναν και έπαιρναν ενδοφλέβια αλλά και από το στόμα.

Ήταν καταπληκτικός ο τρόπος παρασκευής που είχαν βρει οι νεαροί προκειμένου να φτάνουν σε έκσταση και σε μια υπερδιέγερση, κυρίως για τις ώρες της ντισκοτέκ, χωρίς την άλλη μέρα να έχουν συμπτώματα στο σχολείο. Απλά, η υπερβολική χρήση τους οδήγησε σε κινητικές διαταραχές, έντονους πονοκεφάλους και απώλεια μνήμης που είχε σαν αποτέλεσμα να ξεκινήσουν νευρολογικές εξετάσεις που έφεραν και το θέμα στην

επιφάνεια. Τότε βέβαια, λόγω του ανηλίκου των μαθητών και παράλληλα της μη καταχώρησης στα ναρκωτικά της εν λόγω ουσίας, το θέμα πέρασε ανώδυνα.

Να όμως που ξαναεμφανίζεται και πάρα πολύ έντονα, σαν “cat-valium” και όπου πλέον, ο ευρωπαϊκός οργανισμός αντιμετώπισης ναρκωτικών το έχει κατατάξει στα σκληρά ναρκωτικά. Και αυτό γιατί, πλέον με ελάχιστα χρήματα μπορεί κανείς να το προμηθευτεί ή από τρίτες χώρες ή και σε μεγάλες χώρες διότι παράλληλα πρόκειται για ένα φάρμακο που χρησιμοποιείται κυρίως από τους κτηνίατρους.

Δ. Κουντούρης Περί εθισμού

Αυτά λοιπόν τα μοντέρνα ναρκωτικά έχουν την ίδια δράση με τα καθιερωμένα (ηρωίνη, κοκαΐνη), μόνο που είναι πάρα πολύ φθηνότερα. Βέβαια, οι παρενέργειες είναι τεράστιες και σε σύγκριση με την κοκαΐνη προκαλούν, ακόμα και μία ή δύο δόσεις, μόνιμες εγκεφαλικές βλάβες. Ιδιαίτερα αποκόπτον την επικοινωνία μεταξύ παλιού και νέου εγκεφάλου, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται κινητικές διαταραχές, εκπτώσεις μνήμης και έντονες ψυχώσεις οι οποίες δεν επανέρχονται.

Το κακό είναι, ότι μέσω του ίντερνετ υπάρχει τέτοια μεγάλη πηγή πληροφοριών για τους χρήστες, η οποία είναι αδύνατον να παρακολουθηθεί από τις διωκτικές αρχές, εκπαιδευτικούς ή γονείς. Οι νεαροί μαθητές, μπορούν και ξέρουν τα πάντα, σε ότι αφορά την παρασκευή τους, την προμήθειά τους και την αποφυγή κινδύνου σύλληψή τους, τις περισσότερες φορές.

Έτσι έχει δημιουργηθεί πλέον, όχι απλά “γκέτο”, αλλά ουσιαστικά μια επιθυμία στις μεγάλες χώρες, ούτως ώστε το εμπόριο των “φτωχών ναρκωτικών” που προέρχεται από φθηνά παραισθησιογόνα -που χρησιμοποιούνται κυρίως για τις ανάγκες ζώων ή ασθενών στον τρίτο κόσμο- όπως η κεταμίνη, να έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, σχεδόν επιδημίας.

Οι νευρολόγοι σχεδόν σε καθημερινή βάση βλέπουν αποτελέσματα “των παρενεργειών” αυτών των ναρκωτικών όπως είναι οι κινητικές διαταραχές, παιδική επιληψία, αμνησία ή χρόνια αντικοινωνική συμπεριφορά, ακόμα και σε “γόνους” καλών οικογενειών, χωρίς να ξέρουν την αιτία. Μόνο ύστερα από εκτεταμένες νευρολογικές και νευροφυσιολογικές εξετάσεις είναι δυνατόν να προσδιοριστούν αυτές οι βλάβες.

Και βέβαια πρέπει κανείς να φροντίσει να τις εντοπίσει το δυνατόν γρηγορότερα, έτσι που να μπορέσει έστω και για το ελάχιστο να προλάβει τα συμπτώματα και να οδηγηθεί σε θεραπεία.

ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα της νεολαίας

Ύστερα από τις εξαγγελίες της υπουργού παιδείας για τα νέα προγράμματα εκμάθησης, προστασίας και ομαλής ψυχικής ανάπτυξης σε παιδιά και εφήβους, ιδιαίτερη επικαιρότητα αποκτά μια έρευνα που άρχισε πριν δύο χρόνια στα αιγαιοπελαγίτικα νησιά και επεκτάθηκε αργότερα και το λεκανοπέδιο της Αττικής. Η έρευνα αυτή αφορά την όλο και πιο συχνά παρουσιαζόμενη διάγνωση, ψύχωση-χρήση ναρκωτικών. Λόγω του μεγάλου αριθμού ασθενών, περίπου 400 σε ένα πληθυσμιακό πλέγμα άνω των 20.000, η έρευνα αυτή έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα αποτελέσματα που αναφέρονται είναι επακόλουθα της στατιστικής ανάλυσής της.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας, η συνύπαρξη έξης με σχιζοφρένεια είναι κάτι το συνηθισμένο. Στα σύγχρονα ιατρικά χρονικά, η διπλή αυτή διάγνωση έχει καθιερωθεί. Δεν ενδιαφέρει πλέον πόσο συχνή είναι η προέλευσή της, αλλά η συχνότητα εμφάνισής της.

Υπολογίζεται ένα 47% περίπου των σχιζοφρενών να εμφανίζουν μια εξάρτηση κυρίως από αλκοόλ και κατά δεύτερο λόγο από άλλες ουσίες. Όταν η αναζήτηση γίνεται από ανθρώπους που έχουν ήδη υποστεί μια ψυχολογική υποστήριξη, βρίσκουμε ότι το ποσοστό ανέρχεται έως και 70%. Το περίεργο είναι ότι σε μια συχνότητα 23%-40% εμφανίζεται η διπλή διάγνωση σχιζοφρένεια-εξάρτηση σε ασθενείς που παρουσιάζουν και το πρώτο ψυχωτικό επεισόδιο.

Δ.Κουντούρης
Περί εθισμού

Το θέμα της εξάρτησης των ψυχωτικών ασθενών εμφανίζει μια ποικιλομορφία. Σε πρώτη θέση έρχεται κατά κύριο λόγο το χάσις με κάποιες άλλες απαγορευμένες ουσίες, κυρίως κοκαΐνη και LSD. Ακολουθείται όμως από ψευδοεφεδρίνες ή άλλες φαρμακολογικές ουσίες οι οποίες διατίθενται νόμιμα. Το ασυνήθιστο για την περίπτωση είναι ότι πλέον, βρίσκουμε πληθώρα τέτοιων ασθενών με τη διπλή διάγνωση σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και σε όλες τις κοινωνικές μεταβολές προς το αρνητικό ή προς το θετικό.

Φαίνεται ότι μια προϋπάρχουσα προδιάθεση, εξωθεί τον ασθενή σε μια τέτοιου είδους κατανάλωση, όταν πολώνονται κοινωνικά γεγονότα, ασχέτως της κοινωνικής τάξης που βρίσκεται. Παύουμε, δηλαδή, να πιστεύουμε όπως παλιά ότι έχουμε ένα ταξικό φαινόμενο και βλέπουμε ότι περισσότερο πρόκειται για ένα φαινόμενο συμπεριφοράς. Το τραγικό είναι ότι πλέον δεν έχουμε μια περιφερειακή ομάδα που μέλη της πάσχουν από το πρόβλημα, αλλά, όπως δείχνουν οι μετρήσεις, βρισκόμαστε μπροστά στην εξέλιξη ενός μεγάλου κοινωνικού πυρήνα που χαρακτηρίζεται από αυτή τη διπλή διάγνωση.

Μια προσπάθεια εξήγησης του φαινομένου αποτελούν κάποιες υποθέσεις:

1. Η υπόθεση της δευτερογενούς ανάπτυξης της εξάρτησης.

Εδώ πρόκειται για το μοντέλο της λεγόμενης «αυτοθεραπείας», το οποίο είναι μια παλιά υπόθεση και ανάγεται στο γεγονός ότι οι ήδη πάσχοντες και έχοντες τα προβλήματα, προσπαθούν μέσω των ουσιών να βρουν μια θεραπευτική λύση. Στις περιπτώσεις αυτές συνήθως προηγείται η κατανάλωση των διαφόρων ουσιών από αυτή της εμφάνισης των πρώτων συμπτωμάτων. Σε αυτή την ομάδα κυριαρχεί κατά πρώτιστο λόγο το αντρικό φύλο. Σε αυτές τις περιπτώσεις συνήθως έχουμε νεαρούς ασθενείς με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης, με χαρακτηριστική εκρηκτικότητα και τάση για αυτοπροβολή.

Κυρίως σε αυτή την ομάδα γίνεται μια προσπάθεια των ίδιων των ασθενών για μια ισορροπία του συναισθήματος μέσω των φαρμάκων. Χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι κατά κανόνα έχουμε μία κοινωνική εμφάνιση υγιών ατόμων, όπου όμως μετά τη σύντομη χρήση των διαφόρων ουσιών –κυρίως στη νεανική ηλικία του LSD- έχουμε το ξέσπασμα της ψύχωσης ταυτισμένο με την ακατανίκητη επιθυμία για κατανάλωση ναρκωτικών.

Το άλλο χαρακτηριστικό αυτής της ομάδας είναι η χαμηλή αντοχή στο σύγχρονο κοινωνικό στρες και αδυναμία διαχείρισης του καθημερινού άγχους. Κατά κανόνα εδώ πέρα έχουμε, εκτός της διπλής διάγνωσης, τη χαρακτηριστική διπολικότητα ενός συμπτώματος με μια συγκεκριμένη ουσία, π.χ. το κάπνισμα χάσις μετά από οποιαδήποτε σύγκρουση.

Μία ομάδα που τακτικά βρίσκουμε σε αυτούς τους ασθενείς είναι τα λεγόμενα υπερευαίσθητα άτομα. Πρόκειται για άτομα τα οποία δείχνουν μια συνεσταλμένη και

περιορισμένης δραστηριότητας κοινωνική παρουσία, αναπτύσσουν μια πάρα πολύ μεγάλη εξάρτηση από ουσίες με πολύ ελάχιστη κατανάλωση.

Εδώ φαίνεται ότι η ψυχική διαταραχή καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτο το άτομο προς κάθε εξάρτηση, ανεξαρτήτου ουσίας. Υπάρχει δηλαδή, μια «πρωτογενής» ευαισθησία που χαρακτηρίζει αυτή την ομάδα.

Σε αυτή την ομάδα ανήκει και η υπο-ομάδα αυτών των ανθρώπων που λόγω της πρωτογενούς αιτιολογίας έχουν πολύ συχνά μια έντονη οικονομική κρίση συνοδευόμενη από κοινωνική υποβάθμιση. Σε αυτή την ομάδα βρίσκουμε σωρεία τέτοιων ανθρώπων.

Δ. Κουντούρης *Περί εθισμού*

2. Η υπόθεση της δημιουργίας ψύχωσης δια των ουσιών.

Σε μια πάρα πολύ μεγάλη ομάδα ασθενών που κατά προτίμηση κάνουν χρήση ψυχοτρόπων ουσιών, όπως είναι το LSD και το χασίς, εμφανίζεται δευτερογενώς η διπλή διάγνωση.

Εδώ ο μηχανισμός δράσης δεν είναι υποθετικός, αλλά πλέον με τα σύγχρονα μέσα της απεικόνισης του εγκεφάλου είναι πάρα πολύ εύκολος.

Έχουμε συγκεκριμένες διαταραχές όπου ερεθίζονται ορισμένα κέντρα του εγκεφάλου και δείχνουν ότι, τουλάχιστον στην ομάδα αυτή, η χαρακτηρισιοδομή του ασθενούς παίζει πάρα πολύ μεγάλο ρόλο, όσο και η κληρονομικότητα.

Ένα παράδειγμα μιας εργασίας που έγινε σε στρατιώτες σκανδιναβικών χωρών έδειξε ότι σε διάστημα 20 ετών αυτοί που έκαναν ευκαιριακή ή περιοδική χρήση αυτών των ουσιών ανέπτυξαν σε ένα τεράστιο ποσοστό μετά από 15 χρόνια σχιζοφρενικές τάσεις ή συγκεκριμένη σχιζοφρένεια.

3. Η υπόθεση του μικτού μοντέλου.

Όπως σε όλες τις ιατρικές περιπτώσεις, έτσι και εδώ, έχουμε πολύ τακτικά το λεγόμενο πολυδιάστατο μοντέλο της εμφάνισης της διπλής διάγνωσης, σχιζοφρένεια και εξάρτηση.

Βασικό ρόλο στη διατήρηση και την υπόνοια αυτού του μοντέλου έπαιξαν οι σύγχρονες γνώσεις που αποκτούνται τόσο από τη μαγνητική τομογραφία ποζιτρονίων, όσο και από την απεικονιστική χαρτογράφηση του εγκεφάλου μέσω του ηλεκτροεγκεφαλογραφήματος.

Απεδείχθη και νευροβιολογικά, ότι έναν καταλυτικό ρόλο σε αυτές τις περιπτώσεις παίζει η ουσία της ντοπαμίνης, της οποίας η λειτουργία, υπερ-λειτουργία ή υπο-λειτουργία εμφανίζεται με ανάλογες κλινικές εικόνες. Ένας συγκεκριμένος ρυθμιστής-βηματοδότης στον εγκέφαλο, ο υποθάλαμος, μάλιστα καταγράφει συγκεκριμένα δυσλειτουργικά κύματα (παρερρυθμίες) στις περιπτώσεις αυτές.

Το μικτό μοντέλο μας βοήθησε πάρα πολύ να καταλάβουμε την ψυχοπαθολογία που κρύβεται πίσω από τη διπλή διάγνωση.

Κληρονομικότητα ή γονιδιακή προδιάθεση, κοινωνικοί παράγοντες και χρόνιες επιδράσεις ουσιών, γίνονται κατανοητές και πολλές φορές χαρτογραφούνται άμεσα.

Μια ιδιαίτερη ομάδα που ακριβώς για αυτό το λόγο πήρε ένα καινούριο ιατρικό χαρακτηρισμό της διαταραχής της αντικοινωνικής προσωπικότητας, είναι αυτή στην οποία οι ασθενείς πάρα πολύ νωρίς δείχνουν έντονη τάση για επιθετική, αντικοινωνική συμπεριφορά, με τρομερή οικογενειακή επιβάρυνση, συνδυασμένη με ακραίες καταναλώσεις ναρκωτικών ουσιών.

Χαρακτηριστικό της ομάδας είναι ότι με διακοπή οποιασδήποτε αντιψυχωτικής θεραπείας και ελάχιστη κατανάλωση οποιουδήποτε διεγερτικού, κυρίως LSD ή κοκαΐνης, έχουμε την πλήρη κλινική εικόνα της σχιζοφρένειας.

Αναμφισβήτητα η διπλή διάγνωση, σχιζοφρένεια – εξάρτηση, αποτελεί ένα νέο κοινωνικό γεγονός με τρομερά ιατρικά επακόλουθα. Το δυσάρεστο είναι πως σε όλες αυτές τις καινούριες διαγνώσεις που γεννά η σύγχρονη κοινωνία δεν υπάρχει άμεσο πρόβλημα λύσης. Το μόνο «ευχάριστο» της όλης υπόθεσης είναι ότι σήμερα κυρίως με τις εγκεφαλικές καταγραφές και κυρίως με το 24ωρο εγκεφαλογράφημα μπορούμε να εντοπίσουμε τα μέρη και κατά επαγωγή τις αιτίες των διαγνώσεων αυτών. Με την 24ωρη καταγραφή του εγκεφαλογραφήματος εμείς σε πάρα πολλές περιπτώσεις είδαμε μια έντονη διαταραχή μεταξύ του δίπολου υποθαλάμου και του αριστερού κροταφικού λοβού.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Μετά από ανάλογη θεραπεία της εν λόγω κατάστασης με στόχο τις συγκεκριμένες περιοχές, τα αποτελέσματα ήταν ικανοποιητικά. Θα πρέπει όμως να περάσει πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ίσως, για να γίνουν αυτά κατανοητά μεταξύ των γιατρών και να μπορέσει να καθιερωθεί το μοντέλο αυτό. Μέχρι τότε, οι κοινωνικές επιπτώσεις που προέρχονται από την ομάδα αυτή –και κυρίως η επιθετικότητα- θα ταλανίζουν αρκετά τον κόσμο.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΕΦΑΛΟΤΡΟΠΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

Εδώ και πάρα πολλά χρόνια συγκεκριμένα φάρμακα όπως η πικρακετάμη και η τεσοφενσίνη, χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία νευροεκφυλιστικών νοσημάτων όπως το Πάρκινσον, το Αλτσχάιμερ, διάφορες άνοιες κλπ.

Επειδή οι ευεργετικές δραστηριότητες αυτών των φαρμάκων είναι πλέον ευρέως γνωστές μέσω ίντερνετ, άρχισε να γίνεται και χρήση τους για κοινωνικούς λόγους.

Δηλαδή, έχουμε φτάσει στο οριακό σημείο όπου και οι υγιείς να παίρνουν αυτά τα φάρμακα προκειμένου να έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής, μεγαλύτερη διαύγεια και καλύτερη εγκεφαλική απόδοση.

Σε χώρες όπως οι Αγγλοσαξωνικές, όπου η πρόσβαση στο ίντερνετ είναι ιδιαίτερα διευρυμένη και μπορούν να γίνονται και αγοραπωλησίες μέσω αυτού, το εμπόριο αυτό πλέον ανθεί. Στο βωμό της ποιότητας ζωής, οι χρήστες λαμβάνουν αυτά τα φάρμακα, τις περισσότερες φορές χωρίς ιατρική καθοδήγηση και σε υπερδοσολογία.

Με αυτόν τον τρόπο ανακαλύπτουν και επιπλέον «ευεργετήματα» των ουσιών όπως π.χ. η συμβολή που έχουν στο αδυνάτισμα. Όλα αυτά τα ψυχοτρόπα φάρμακα περιορίζουν τη βουλιμία και φυσικά, όχι χωρίς παρενέργειες. Η χρήση των φαρμάκων αυτών στην Αγγλία έχει λάβει τέτοιες διαστάσεις που το Υπουργείο Υγείας υποχρεώθηκε να αναθέσει σε ειδικούς βιονευρολόγους την έρευνα για μια εξεύρεση λύσης.

Αλλά, από ότι φαίνεται, τα γεγονότα θα ξεπεράσουν τις κρατικές επιθυμίες και σε λίγο τα φάρμακα αυτά θα διατίθενται και στα «περίπτερα».

ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΛΟΓΩ ΧΡΟΝΙΑΣ ΛΗΨΗΣ ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΩΝ

Οι σχιζοφρένεια σήμερα θεωρείται ότι συμβαδίζουν με διαρθρωτικές, μεταβολικές, βιοχημικές και λειτουργικές αλλοιώσεις του εγκεφάλου.

Ξέχωρα από αυτά, τα διάφορα νευροληπτικά φάρμακα επηρεάζουν τη σύνθεση των εγκεφαλικών κυττάρων ουσιαστικά. Μόνο με ελάχιστες εξετάσεις, μπορούμε πλέον να υποθέσουμε σε ποια χρονική φάση και από τι προκύπτουν αυτές οι βλάβες.

Όσον αφορά για τις φαρμακογενείς αλλοιώσεις της εγκεφαλικής διάταξης, είναι δύσκολο να πιστοποιηθούν αν δε γνωρίζουμε την αρχική κατάσταση του εγκεφάλου.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Ως εκ τούτου, για να μπορέσουμε να φτάσουμε σε κάποια διάγνωση είναι απαραίτητο, κατά πρώτο λόγο, να βρούμε τις σταθερές που χαρακτηρίζουν τις εγκεφαλικές αλλοιώσεις στη σχιζοφρένεια. Έτσι λοιπόν, γίνεται μια προσπάθεια κατανομής των εξετάσεων πριν και μετά τη χορήγηση μιας θεραπείας και στα μεσοδιαστήματα.

Ενδοεγκεφαλικές αλλοιώσεις σε σχιζοφρενείς ασθενείς

Υπάρχουν πάρα πολλές εργασίες σχετικά με το θέμα αυτό, τα τελευταία χρόνια. Κατά κύριο λόγο, οι πρώτες παρατηρήσεις εντοπίζονται στη διάταση των πλαγίων κοιλιών και της τρίτης κοιλίας του εγκεφάλου και μια σε ελάττωση του όγκου των κροταφικών λοβών και ιδιαιτέρως του κροταφικού άνω γύρου των παραϊπποκαμπιακών γύρων, καθώς επίσης και της φαιάς ουσίας των μετωπιαίων λοβών. Λαμβάνονται υπόψη η προμετωπιαία περιοχή, η ελάττωση του όγκου του ιππόκαμπου, της αμυγδαλής και του θαλάμου.

Όλες αυτές οι παρατηρήσεις δίνουν πληροφορίες όσον αφορά την εγκεφαλική μάζα στους σχιζοφρενείς ασθενείς. Με σειρές εξετάσεων έγινε προσπάθεια να εντοπιστεί σε ποιο χρονικό διάστημα εμφανίζονται αυτές οι αλλοιώσεις και πώς εξελίσσονται στην πορεία της νόσου.

Εγκεφαλικές αλλοιώσεις σε ασθενείς με πρόσφατη λήψη νευροληπτικών φαρμάκων

Εδώ, κατά κύριο λόγο, παρατηρούμε τη διάταση των κοιλιών και των βασικών γαγγλίων. Σε ότι αφορά τη φαιά ουσία, έγιναν αρκετές εξετάσεις όπου σε μια μεγάλη έρευνα βρέθηκε γενικά μια ελάττωση της φαιάς ουσίας. Σε μια άλλη εξέταση που έκανε ο Παντελής και οι συνεργάτες του, πιστοποιήθηκε μια μικρότερη απώλεια της φαιάς ουσίας στον κεντρικό και πλάγιο κροταφικό λοβό, καθώς επίσης και στην πίσω πλευρά του μετωπιαίου λοβού.

Αύξηση της ατροφίας, αντίθετα, πιστοποιήθηκε κυρίως στην προμετωπιαία περιοχή.

Άλλη εργασία αντίθετα, πιστοποίησε ότι οι μετωπιαίοι λοβοί δεν έχουν ουσιαστικές βλάβες και έχουν μια ελάττωση της περιοχής του κροταφικού άνω γύρου.

Άλλες εργασίες παρατήρησαν ελάττωση της φαιάς ουσίας.

Σε ότι αφορά τον πυρήνα καουντάτους (cauntatus), σε πολλές εργασίες παρατηρείται ατροφία, σε άλλες όχι το ίδιο ισχύει για τα βασικά γάγγλια.

Παρόμοιες ήταν οι παρατηρήσεις για θάλαμο, αμυγδαλή, ιππόκαμπο και για το μεσολόβιο.

Αλλοιώσεις της εγκεφαλικής ουσίας σε μακροχρόνια παρατήρηση

Υπάρχουν πάρα πολλές εργασίες με διφορούμενα αποτελέσματα. Μια εργασία του Delisi που αναφερόταν μέχρι 10ετίας, παρατήρησε ότι κατά τη διάρκεια της αρρώστιας αυξάνεται η ατροφία σε μερικές περιπτώσεις μέχρι 23% σε ότι αφορά το εύρος των κοιλιών.

Παρόμοιες εργασίες πιστοποίησαν αυτό και κυρίως ότι αναφέρεται στο εύρος των κοιλιών. Ανάλογες ήταν οι παρατηρήσεις που έγιναν στη φαιά ουσία όπου υπάρχει μια ατροφία. Εδώ αξίζει να αναφερθεί η ελάττωση κατά 7% μέσα στους 4 μήνες στην έλικα του Χεσλ.

Γενικές παρατηρήσεις

Σε ότι αφορά μια γενική ματιά με όλες αυτές τις προϋποθέσεις που αναφέραμε, φαίνεται ότι στους σχιζοφρενείς η ατροφία του εγκεφάλου επηρεάζεται τόσο από την ασθένεια όσο και από τα φάρμακα. Υπάρχει πιθανότητα σύμφωνα με τις ενδείξεις, ότι ο πυρήνας καουντάτους να επηρεάζεται κυρίως ατροφικά από τα φάρμακα.

Πιθανόν οι μεγαλύτερες διαταραχές να είναι στην περιοχή των βασικών γαγγλίων με πλήρη αδυναμία να διαχωριστεί αν προκύπτουν από την ασθένεια μόνο ή από το συνδυασμό ασθένειας και λήψης φαρμάκων.

Περί εθισμού

ΣΤΡΕΣ & ΤΟΞΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΧΝΟΤΕΡΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΚΟΥ ΓΛΟΙΒΛΑΣΤΩΜΑΤΟΣ

Τον τελευταίο καιρό, το εγκεφαλικό πολυμορφικό γλοιοβλάστωμα είναι μια από τις πιο τακτικές διαγνώσεις κακοηθών καρκίνων του νευρικού συστήματος.

Βέβαια, η αύξηση των περιστατικών κατά κύριο λόγο, οφείλεται στην έγκαιρη διάγνωση λόγω της αφθονίας των τεχνικών μέσων που υπάρχουν σήμερα και δεν υφίσταντο στο παρελθόν π.χ. η μαγνητική τομογραφία του εγκεφάλου (MRI) και οι παραλλαγές της, όπως η υπολογιστική προσέγγιση των αμινοξέων, που κάνουν τη διάγνωση ταχύτερη.

Βέβαια, η ταχύτητα εξέλιξης του γλοιοβλαστώματος, παρά την έγκαιρη διάγνωσή του, είναι χωρίς καμία ουσιαστική θεραπευτική σημασία λόγω της μεγάλης του επιθετικότητας. Εκείνο όμως που έχει μεγάλη σημασία είναι η πρόληψη.

Έρευνες που έγιναν σε αμερικανικές πολιτείες, σε εργοστάσια με μεγάλο αριθμό εργαζομένων σε συνθήκες υψηλού στρες και τοξικότητας, πιστοποίησαν τους δύο αυτούς παράγοντες σαν γενεσιουργούς ή αιτιολογικούς συντελεστές εμφάνισης της νόσου.

Σε πολύχρονες έρευνες φάνηκε ότι ο περιορισμός των παραγόντων αυτών μείωνε τον αριθμό των γλοιοβλαστωμάτων.

Έτσι τουλάχιστον, έχουμε ένα σαφές δίδαγμα: **Μείωση στρες και βλαβερής τοξικότητας σε χώρους εργασίας περιορίζει ουσιαστικά τους εγκεφαλικούς καρκίνους.**

ΜΟΝΟΜΑΝΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΤΕΣ ΠΑΡΟΡΜΗΣΕΙΣ

Έρευνες που έγιναν σε καπνιστές έδειξαν ότι ο άνθρωπος έχει γνώση των μονομανικών παρορμήσεών του, δηλαδή, γνωρίζει συνειδητά τι και γιατί το κάνει, απλώς ακολουθεί αυτή την παρόρμηση, για να μπει στο μονοπάτι της ανταμοιβής και ευχαρίστησης.

Βέβαια, ενώ είναι συνειδητή πέρα για πέρα η παρόρμηση αυτή, δεν είναι αυτόματος και ο αυτοέλεγχός της σε σημείο ικανοποιητικό.

Η ρύθμιση της όλης κατάστασης γίνεται από μια ανατομική περιοχή του εγκεφάλου με το όνομα «η νήσος του Ράιλ». Βέβαια το νησί αυτό των παρορμήσεων δεν είναι παντοδύναμο.

Σε κλινικές μελέτες τραυματισμένων εγκεφάλων, φάνηκε ότι σε αναστολή του, έχουμε διακοπή των παρορμήσεων. Δυστυχώς όμως, έχουμε διαταραχή άλλων νευρωνικών συστημάτων.

Μια λύση ουσιαστικού χαρακτήρα φαίνεται να είναι ο μαγνητικός ερεθισμός της νήσου του Ράλι. Σε καπνιστές που εφαρμόστηκε έφερε ικανοποιητικά αποτελέσματα χωρίς άλλες παρενέργειες.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

IV. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

ΝΤΟΠΑΜΙΝΗ ΚΑΙ ΑΜΙΝΟΒΟΥΤΥΡΙΚΟ ΟΞΥ

Το «γκάζι και το φρένο» των ναρκωτικών στον εγκέφαλο

Ήδη, από πολλαπλές έρευνες που γίνονται σε όλα τα μεγάλα κέντρα απεξάρτησης σε όλο τον κόσμο με τη βοήθεια της τεχνολογίας, υπάρχει ένα καταλυτικό συμπέρασμα σε ότι αφορά τη δράση των ναρκωτικών στον εγκέφαλο.

Πλέον, είναι σίγουρο ότι οι μηχανισμοί εξάρτησης, εθισμού και αργότερα απεξάρτησης αν γίνεται, βρίσκονται στην αλλαγή της χημείας του εγκεφάλου. Ήταν από παλιά γνωστό το λεγόμενο σύστημα «τιμωρίας – ανταμοιβής», αλλά, ενώ κανείς υπέθετε πως λειτουργεί, δεν ήταν ακριβώς γνωστός ο τρόπος. Τελευταίες έρευνες κατέδειξαν ότι αυτό συμβαίνει και με τη χρήση και με τη δραστηριοποίηση νευροδιαβιβαστών. Είναι χημικές ουσίες που πηγαίνουν από το ένα κύτταρο στο άλλο και προκαλούν διαφορετική βιοχημική αντίδραση έτσι ώστε να είναι και ανάλογη η πληροφορία.

Έτσι λοιπόν, η ντοπαμίνη βρέθηκε ότι είναι κυρίως ο νευροδιαβιβαστής που προκαλεί την επιβράβευση ή την ευχαρίστηση στο κεντρικό νευρικό σύστημα.

Πρόκειται για μια χημική ουσία που ανιχνεύει κάποιους ειδικούς υποδοχείς που κάθονται πάνω στην επιφάνεια των νευρικών κυττάρων και προκαλεί μια χημική ένωση που τους ευαισθητοποιεί. Οι υποδοχείς στη συνέχεια δέχονται τη ναρκωτική, ή άλλη, ουσία που μεταφέρεται στον εγκέφαλο και δημιουργείται έτσι μια τεράστια αίσθηση ευχαρίστησης για ορισμένο χρονικό διάστημα. Υπάρχουν, μάλιστα, αυτοί οι υποδοχείς σε πλήρη ανακάλυψη με το όνομα D3 και έχουν και την ικανότητα, όπως φαίνεται στις καινούριες απεικονιστικές μεθόδους, να πολλαπλασιάζονται ανάλογα με τη δοσολογία των ναρκωτικών. Δηλαδή, αυτό σημαίνει ότι όση περισσότερη δόση παίρνει κάποιος, τόσο περισσότεροι υποδοχείς ντοπαμίνης D3 ενεργοποιούνται.

Έτσι λοιπόν, υπάρχει και η ελπίδα ότι αν κάποια στιγμή με χημικό ή άλλο τρόπο καταφέρει κανείς να μπλοκάρει αυτούς τους υποδοχείς, θα λυθεί το πρόβλημα των ναρκωτικών.

Με αυτόν τον τρόπο λοιπόν, δρα η ντοπαμίνη σαν γκάζι σε ότι αφορά την ενεργοποίηση της ευχαρίστησης, άρα και της εξάρτησης του εγκεφάλου μας από μια ναρκωτική δραστική ουσία.

Από την άλλη πλευρά όμως, υφίσταται, όπως προνόησε η φύση, τελείως αντανακλαστικά, με αυτορρυθμιζόμενο τρόπο, και το φρένο της διαδικασίας αυτής.

Πρόκειται για το Γ – αμινοβουτυρικό οξύ και είναι αυτό που όταν διεγείρεται, μπλοκάρει τη διαδικασία της ντοπαμίνης. Στην περίπτωση χορήγησης των ναρκωτικών, εκείνο που ουσιαστικά προκαλεί την εξάρτηση είναι η αδυναμία ενεργοποίησης παραγωγής του Γ-αμινοβουτυρικού οξέως και για αυτό σε ορισμένα προδιατεθειμένα άτομα εμφανίζεται τόσο γρήγορα η εξάρτηση. Για τον ίδιο λόγο, σε άτομα που δεν έχουν αυτή την προδιάθεση ή έχουν ικανό φρένο, ταυτόχρονα με τη σύγχρονη αγωγή έχουμε την απαλλαγή τους από τη μάστιγα του εθισμού και της εξάρτησης.

Όλα αυτά βέβαια, είναι απλοποιημένα, λέγονται και γράφονται έτσι κατανοητά, αλλά η διαδικασία ελέγχου, συμπλήρωσής τους και κυρίως εφαρμογής τους, πρέπει, δυστυχώς, να γίνει από ειδικούς.

Εάν η έρευνα κάτω από την πίεση των πραγμάτων εξακολουθήσει και έχει τα ίδια αποτελέσματα, σε σύντομο χρονικό διάστημα ίσως να έχουμε τη ρύθμιση του «φρένου-γκάζι» με απλές διαδικασίες και να λύσουμε το φρένο του εθισμού.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

ΟΡΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΘΙΣΜΟΣ

Τα τελευταία χρόνια στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των αλκοολικών. Μιλάμε πλέον για διαστάσεις επιδημίας, ενώ οι χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης ψηφίζουν πλέον ειδικά προγράμματα αντιμετώπισης.

Στο πλαίσιο των ερευνών έγινε και μια επιστημονική παρατήρηση που οδήγησε σε ένα πολύ αξιόλογο σημείο. Η παρατήρηση είναι ότι **νεαρές μαθήτριες και φοιτήτριες εθίζονται πολύ περισσότερο από ότι τα αγόρια.**

Οι έρευνες έδειξαν ότι οι γυναίκες είναι πιο ευαίσθητες στη ροπή προς το αλκοόλ, ιδιαίτερα κατά το τέλος του έμμηνου κύκλου όπου έχουμε τη ρήξη του ωοθυλακίου και την απελευθέρωση μεγάλων ποσοτήτων ορμονών, όπως **οιστρογόνα** και **προγεστερόνη**.

Στη φάση αυτή μεταβάλλεται ουσιαστικά η χημεία του εγκεφάλου και κάνει την ηδονική κατανάλωση του αλκοόλ «ευπρόσδεκτη» ενώ ανοίγει την πόρτα στον εθισμό και εξάρτηση. Βέβαια, εδώ συνηγορεί και ένα άλλο βιολογικό φαινόμενο. Πρόκειται για το μηχανισμό με τον οποίο οι γυναίκες μεταβολίζουν το αλκοόλ στον οργανισμό τους.

Είναι γνωστό ότι ο μεταβολισμός της αιθυλικής αλκοόλης στο στομάχι γίνεται με ένα ένζυμο που λέγεται **αφυδρογονάση**. Το ένζυμο αυτό σε συνεργασία με το νερό μεταβολίζει την αλκοόλη και ρίχνει τη δύναμή της.

Στις γυναίκες υπάρχει το βιολογικό μειονέκτημα ότι και τα δύο στοιχεία, νερό και αφυδρογονάση, είναι σε μικρότερη αναλογία από ότι στους άνδρες. Στους μαθητικούς και φοιτητικούς κύκλους, όπου πλέον υπάρχει εξομίωση των πάντων και ίδια κοινωνική επιρροή στα δύο φύλα, βρίσκονται οι γυναίκες να έχουν αριθμητική υπεροχή στην εξάρτηση από το αλκοόλ.

ΓΙΑΤΙ Ο ΕΘΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΒΑΛΛΕΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Ο εθισμός είναι πολυπαραγοντικός. Γενετική προδιάθεση, περιβάλλον, οικογενειακές καταστάσεις, ακραίες συμπεριφορές, είναι μερικοί από τους παράγοντες.

Ο λόγος της δομής αυτής του εθισμού έχει να κάνει και με το γεγονός ότι η βάση του αποτελείται από σύνθετες εγκεφαλικές λειτουργίες που συμμετέχουν ομάδες γονιδίων.

Ένας ουσιαστικός παράγοντας, όμως, είναι και η ηλικία. Είναι γνωστό ότι οι νέοι είναι επιρρεπείς στον εθισμό περισσότερο από τους μεσήλικες. Γενικά, στη νεαρή ηλικία και ενώ ο εγκέφαλος αναπτύσσεται, εάν υπάρχει προδιάθεση, με τις ουσίες αλλάζει η λειτουργία του και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τον εθισμό και την εξάρτηση της ενηλικίωσης. Το χασίς, το αλκοόλ, τα φάρμακα και η κοκαΐνη είναι οι πιο επικίνδυνες ουσίες για τον εθισμό στη νεαρή ηλικία.

Όπως δείχνου στατιστικές στις αγγλοσαξωνικές χώρες, το 44% των νέων καπνιστών μέχρι 18 χρονών παραμένουν καπνιστές εφ' όρου ζωής. Το 45% που καταναλώνουν αλκοόλ στα 13 χρόνια τους, παραμένουν αλκοολικοί. Το 60% που κάνουν χρήση κοκαΐνης μέχρι τα 15, παραμένουν εθισμένοι.

Οι αριθμοί είναι τρομακτικοί και δείχνουν μία τάση επιδημίας και κλιμάκωση σε μια κοινωνία εξαρτημένων. Πρέπει η αντίδραση να είναι άμεση και αποτελεσματική. Ιατρική βοήθεια σε αυτές τις περιπτώσεις είναι η μόνη ουσιώδης και επαρκής λύση. Γι' αυτό το λόγο, γονείς, κρατικοί και κοινωνικοί φορείς πρέπει να αντιδρούν άμεσα σε αυτές τις περιπτώσεις και να οδηγούν εθισμένους νέους σε ειδικές ιατρικές μονάδες για θεραπεία και συμβουλή.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΗΣ ΗΔΟΝΗΣ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ

Σε μια έρευνα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα πιστοποιήθηκε ότι «κατατρεγμένοι» πίθηκοι εθίζονται πολύ πιο εύκολα στην κοκαΐνη από ότι οι αρχηγοί τους. Η εξήγηση είναι ότι η ναρκωτική αυτή ουσία ικανοποιεί ανάγκες του εγκεφάλου που οι ισχυροί τις έχουν λύσει.

Το ίδιο συμβαίνει και στους ανθρώπους. Οι κοινωνικά δυνατοί και επαρκείς σπάνια κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών, αντίθετα με δυσαρεστημένους και φτωχούς που δεν έχουν την ικανοποίηση της κοινωνικής επιβράβευσης.

Υπεύθυνο για αυτό είναι **το μονοπάτι της επιβράβευσης και ανταμοιβής (reward pathway) του εγκεφάλου.**

Πρόκειται για έναν κεντρικό εγκεφαλικό σχηματισμό από διαφοροποιημένα εγκεφαλικά κύτταρα που επικοινωνούν με ειδικές ουσίες, τους νευροδιαβιβαστές. Η μια κεντρική για την ηδονή και επιβεβαίωση είναι η ντοπαμίνη και η άλλη, η ανταγωνιστική της, το γ-αμινοβουτυρικό οξύ.

Αυτοί στους οποίους λείπει η επιβράβευση και η κατανόηση, θέτουν σε ενέργεια το μονοπάτι της ηδονής στον εγκέφαλο με διάφορες εθιστικές ουσίες για να συμπληρώσουν το έλλειμά τους. Οι ουσίες αυτές παρακάμπτουν όλες τις αισθήσεις και ενεργοποιούν το μηχανισμό επιβράβευσης στον εγκέφαλο.

Το αποτέλεσμα είναι να αναστέλλονται όλες οι γνωστικές λειτουργίες και κυρίως, της κριτικής μάθησης. Σε κάθε νέα χρήση αντιδραστικά, ο εγκέφαλος για να προστατευθεί ζητά όλο και μεγαλύτερες δόσεις οι οποίες όσο χορηγούνται αναστέλλουν ακόμη περισσότερο τις φυσιολογικές του λειτουργίες και ολοκληρώνουν τον φαύλο κύκλο του εθισμού.

ΕΘΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗ Ή ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΘΙΣΜΟΣ

Είναι δύο λέξεις καταλυτικές, οι οποίες και πρέπει να αναλυθούν για να μπορέσει κανείς να καταλάβει τη νευρολογική τους βάση λειτουργίας.

Έχουμε από τη μια την ευχαρίστηση και από την άλλη τον εθισμό. Η ευχαρίστηση φέρνει εθισμό αναμφισβήτητα, για αυτό και τον δημιουργεί. Ο εθισμός, παράλληλα, για να κινηθεί

και να αναπτυχθεί θέλει την ευχαρίστηση. Από την ώρα που δεν μπορεί το ένα να προκαλέσει το άλλο, σταματά η διαδικασία και ο εγκέφαλος μπαίνει σε άλλες καταστάσεις, π.χ. στην κατάθλιψη. Αυτό δεν παρατηρείται πολύ τακτικά, αλλά μπορεί να συμβεί.

Συνήθως, βλέπουμε τον έναν από τους δύο πόλους, δηλαδή, την ευχαρίστηση ή τον εθισμό. Η ένταση των συμπτωμάτων ή της απόρροιας που έχουν στο κοινωνικό περιβάλλον είναι πιο «τρανταχτή», μας αναγκάζει να τη βλέπουμε πιο τακτικά. Είναι γνωστό ότι η ευχαρίστηση μέσω κάποιου μηχανισμού, του λεγόμενου «μονοπατιού επιβράβευσης» που αναφέραμε σε άλλες θέσεις, μέσα στον εγκέφαλο προκαλεί την ευχάριστη εκείνη διάθεση, η οποία διαχέει ουσίες, με πρωταγωνιστή την ντοπαμίνη, που διεγείρουν τον εγκέφαλο προς μία κατάσταση ιδιαίτερα ευχάριστη και ιδιαίτερης ευεξίας για αυτόν.

Το μονοπάτι αυτό της επιβράβευσης ή ευχαρίστησης, που λειτουργεί με βάση την ντοπαμίνη, έχει σαν αντιδραστικό πόλο την έκκριση του αμινοβουτυρικού οξέος, που ελαττώνει τη δράση του.

Δ. Κουντούρης *Περί εθισμού*

Δηλαδή, βλέπουμε ότι μέσα στον εγκέφαλο υπάρχει μονίμως μια ζυγαριά ανάμεσα σε βασικές λειτουργίες της ευχαρίστησης και της μείωσής της. Όταν η υπέρμετρη ευχαρίστηση καταλύει σχεδόν τον έλεγχο του αμινοβουτυρικού οξέος και ζητά συνεχώς τη νέα, όπως, άλλωστε είναι φυσιολογικό, επιβράβυσή της, έχουμε μια συνεχή χρονική διέγερση του μονοπατιού της επιβράβευσης στον εγκέφαλο και μια ατελείωτη έκκριση ντοπαμίνης.

Είτε προκαλείται αυτό από το γέλιο, τη χαρά, μια εκδρομή, συναναστροφές ή ακόμη από τα κολακευτικά λόγια τρίτων, ή από τη διάθεση επιβεβαίωσης μέσω τρίτων, η ντοπαμίνη εγχύεται και διεγείρει τους ίδιους υποδοχείς στον εγκέφαλο στο συγκεκριμένο μονοπάτι της επιβράβευσης. Αυτός είναι και ο λόγος που όλοι οι άνθρωποι θέλουν να πουν τα ίδια πράγματα ή να παρουσιάζονται στις τηλεοράσεις, πολλές φορές χωρίς να έχουν κανένα ίδιο συμφέρον.

Η εξήγηση γιατί το κάνουν, εφόσον η ευχαρίστησή τους είναι καταστροφική, είναι απλή. Δεν λειτουργεί ο πόλος του αμινοβουτυρικού οξέος, που θα μπορούσε να ελαττώσει αυτή τη δόση ευχαρίστησης σε ένα αναπαραγωγικό επίπεδο.

Η επαναλαμβανόμενη, λοιπόν, ευχαρίστηση σαν εγκεφαλική δραστηριότητα προάγει τον εθισμό. Οι μεταξύ τους συγκρούσεις από την πρώτη μέχρι την τελευταία στιγμή με τη διέγερση καταστολής, είναι συνεχείς και αφήνουν κλινικά συμπτώματα, που μπορεί κανείς να τα παρατηρήσει.

Αυτά τα συμπτώματα μπορεί να είναι με τη μορφή μανίας, δηλαδή μια συνεχής υπερδιεγερτική κατάσταση με μια μόνιμη χαρά, αλόγιστη κριτική, συνεχή αγορά διαφόρων αχρήστων πραγμάτων, μπορεί να είναι μια ανούσια προβολή, μια άρνηση των όρων ζωής, συναναστροφής και επικοινωνίας, χάρην μιας μονομανίας και να καταλήξει στην πλήρη εξάρτηση με τα στερητικά συμπτώματα, όπως τον τζόγο ή τα ναρκωτικά.

Όπως βλέπουμε, ευχαρίστηση και εθισμός βαδίζουν χέρι-χέρι και πρέπει κάποια στιγμή, όταν διαπιστώσουμε τις αποκλίσεις παρ' όλη την ευχαρίστηση που νιώθουμε, να καταφύγουμε στις διαδικασίες εκείνες που θα μας επαναφέρουν στην ισορροπία. Αν δεν μπορούμε μόνοι μας, τότε θα πρέπει να συμβουλευτούμε τη γνώμη κάποιου ειδικού.

ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΕΘΙΣΜΟΣ

Η λανθάνουσα αναστολή είναι μια ιδιαίτερη ικανότητα του εγκεφάλου να «φιλτράρει» τις πληροφορίες και τα ερεθίσματα που δέχεται. Η ικανότητα αυτή τον κάνει να κρατά επιλεκτικά τα ουσιώδη και να απορρίπτει τις άχρηστες για αυτόν πληροφορίες. Είναι η λειτουργία που αποτελεί τον κύριο μοχλό της λεγόμενης ικανότητας του εγκεφάλου.

Η δραστηριότητα αυτή, είναι προϊόν ενός νευρωνικού τόξου που ξεκινάει κατά κύριο λόγο από τον προμετωπιαίο λοβό, περνάει από τη νήσο του Ράλι και την αμυγδαλή. Η συμμετοχή αυτών των εγκεφαλικών σχηματισμών, με μικρή επικουρική βοήθεια και από τις υπόλοιπες γνωστικές λειτουργίες μαζί με την επιρροή του πολιτισμικού περιβάλλοντος, δημιουργεί τη λανθάνουσα αναστολή.

Άτομα με ισχυρή λανθάνουσα αναστολή μπορούν και συγκεντρώνονται εύκολα στα ουσιώδη και αποβάλλουν τα επουσιώδη. Η λειτουργία αυτή παίζει πάρα πολύ μεγάλο ρόλο στις ψυχικές παθήσεις. Η αρμονία της λανθάνουσας αναστολής σε σχέση με τη νοημοσύνη του ατόμου δίνουν την ψυχική ισορροπία στον καθένα μας.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Στις περιπτώσεις που έχουμε μια χαλαρή λανθάνουσα αναστολή τότε το άτομο καταγράφει και δέχεται πληθώρα ερεθισμάτων τα οποία εάν δεν μπορέσει να τα επεξεργαστεί έγκαιρα, του φέρνουν σύγχυση και πνευματική αναταραχή. Τα διάφορα ναρκωτικά και κυρίως οι αμφεταμίνες και η κοκαΐνη, είναι ουσίες που διεγείρουν τον εγκέφαλο και περιορίζουν ουσιαστικά την λανθάνουσα αναστολή. Στην περίπτωση αυτή ο εθισμένος εκλαμβάνει τα πολλαπλά νέα για αυτόν ερεθίσματα, σαν μια «διεύρυνση» της συνείδησης και μια πιο πλατιά ελκυστική πραγματικότητα.

Η συνεχής αναζήτηση αυτού του γεγονότος, δηλαδή, του περιορισμού της λανθάνουσας αναστολής, οδηγεί πρωτογενώς στην έξη. Κατά δεύτερο λόγο επειδή ακριβώς αυτού του είδους οι ναρκωτικές ουσίες έχουν τοξική επίδραση και στο νευρωνικό τόξο που αναφέραμε σαν βάση της λανθάνουσας αναστολής, έχουμε ένα εκ νέου περιορισμό της, πλέον, λόγω ανατομικών βλαβών.

Έτσι με τη συνεχή χρήση διευρύνεται ο φαύλος κύκλος, αλλάζει τελείως η αντίληψη και η επεξεργασία της επικοινωνίας μέσα στον εγκέφαλο, σε σημείο που ο εθισμός οδηγεί πλέον και σε χρόνιες ψυχωτικές σχιζοφρενικού τύπου καταστάσεις.

V. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Ο εθισμός είναι συνέπεια μιας επαναλαμβανόμενης, μη ελεγχόμενης, λήψης ουσίας. Η φυσική εξάρτηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τη λύση του εθισμού.

Στην αρχή, παίρνουμε μια ουσία προκειμένου να μας δημιουργήσει μια ευχάριστη κατάσταση. Στη συνέχεια χρειαζόμαστε την ουσία για να αποφύγουμε τη δυσάρεστη κατάσταση που δημιουργεί η απουσία της. Τότε, μιλάμε πλέον για τη φυσική εξάρτηση και

για τη δυσάρεστη κατάσταση που εμφανίζεται στην απουσία της ουσίας. Αναφερόμαστε στο στερητικό σύνδρομο.

Υπάρχουν νόμιμες και παράνομες ουσίες που προκαλούν τη φυσική εξάρτηση, όπως οπιούχα, βεζοδιαζεπίνες, νικοτίνη, αλκοόλ, κορτιζόνη, β αναστολείς, αντικαταθλιπτικά, αντιυπερτασικά, αντιβηχικά φάρμακα κλπ. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η φυσική εξάρτηση του εθισμένου από οποιαδήποτε ουσία τον πείθει να συνεχίσει τη χρήση της.

Σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές, σε περίπτωση που γίνεται προσπάθεια διακοπής μιας εξαρτησιογόνου ουσίας, η επιτυχία μετά από προσπάθειες δύο ετών ανέρχεται μόλις στο 5-7%.

Αυτό δείχνει πόσο δύσκολη είναι η ιατρική διαχείριση της εξάρτησης και της απεξάρτησης. Και βέβαια, η ιατρική αυτή διαχείριση υπόκειται σε νόμους και κανόνες που ρυθμίζει η πολιτεία ώστε να αποφασίσει ποια ουσία είναι νόμιμη, παράνομη ή ημι-νόμιμη και ποια μπορεί επίσης να μπει σε διαδικασία απεξάρτησης ή όχι.

Δ. Κουντούρης Περί εθισμού

Υπάρχουν ουσίες που είναι αυστηρά κάτω από έλεγχο, όπως είναι τα οπιούχα φάρμακα ή τα ναρκωτικά, τα πρώτα με συνταγή, τα δεύτερα με παράνομο καθεστώς. Υπάρχουν και ουσίες όπως το αλκοόλ ή η νικοτίνη που η πολιτεία τις αφήνει ελεύθερες και δεν επεμβαίνει νομικά στις διαδικασίες απεξάρτησής τους.

Σε μία χώρα όπως η δική μας όπου έχουμε 2 εκατομμύρια διαβητικούς, 1,5 εκατομμύριο υπερτασικούς, πάνω από 2 εκατομμύρια λήπτες ψυχιατρικών φαρμάκων και τους υπόλοιπους καπνιστές, μιλάμε πλέον για μια εθνική φυσική εξάρτηση.

Αν υποθέσουμε ότι ένας ηγεμόνας αποφασίζει να διακόψει την παροχή ουσιών -και ασφαλώς αναφερόμαστε μόνο στις νόμιμες- η έξαρση της φυσικής εξάρτησης και των στερητικών θα είναι πολύ πιο ισχυρή από μια εμπόλεμη κατάσταση. Τον στρατιώτη μπορείς να τον κατευθύνεις, τον εξαρτώμενο όμως δεν μπορείς να τον ελέγξεις.

ΓΟΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΘΙΣΜΟΣ

Το γονίδιο DRD2 απαντάται πολύ πιο συχνά στα άτομα που είναι εθισμένα στο αλκοόλ. Αντίθετα, το γονίδιο MPDZ παρουσιάζεται πιο ισχυρό στους ανθρώπους που αντέχουν τα στερητικά συμπτώματα μετά από φάρμακα. Το γονίδιο CNRI και το γονίδιο HTR1B είναι αυτά που προάγουν τον εθισμό για τα ναρκωτικά. Το γονίδιο PER2 δημιουργεί μεγαλύτερη διάθεση για κατανάλωση αλκοόλ. Το γονίδιο CYP2A6 συναντάται σε αυτούς που αντέχουν περισσότερο τη νικοτίνη. Και τέλος, το γονίδιο ILDH*2 προστατεύει τους αλκοολικούς από την περισσότερη κατανάλωση. Αντίθετα, η απομόνωση του γονιδίου CRAEP βοηθάει στην αντίσταση για τη μορφίνη.

Αυτά τα διδασκαλίστικα και δυσνόητα από τον περισσότερο κόσμο για τις λειτουργίες των γονιδίων είναι αυτά που αυτή τη στιγμή κυριαρχούν ως επικρατούσα γνώση σχετικά με τη λειτουργία τους πάνω στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Η αλήθεια είναι πως κάποια αδιευκρίνιστη ακόμη, έστω μικρή, σχέση με τις ιδιότητες που τους αποδίδονται υπάρχει. Αυτό που δεν υπάρχει σίγουρα είναι ότι η μη ύπαρξή τους, λειτουργία τους ή μη λειτουργία

τους δεν είναι σίγουρο ότι κάνει αυτό για το οποίο οι επιστήμονες φαντάζονται ότι είναι προορισμένο.

Σαφώς και υπάρχουν γονίδια στον οργανισμό που προσδιορίζουν τη μία ή την άλλη λειτουργία, αλλά, δεν προσδιορίζουν αυτή αυτόνομα, πέρα από τις περιπτώσεις που υπάρχει συνολική απουσία τους. Αν τα γονίδια υπόκεινται έστω και λίγο σε αλληλεξάρτηση με άλλα γονίδια (πολυπαραγοντική διεργασία) και σε συνδυασμό με άλλα ένζυμα, πεπτίδια, γενικευμένες λειτουργίες, αλλά, κυρίως σε σχέση με γενετικούς παράγοντες του περιβάλλοντος, τότε παίρνουν μια δραστηριότητα που είναι κατά πρώτο λόγο εξατομικευμένη. Δηλαδή, κάθε φορά αφορούν ένα και μόνο άτομο.

Εάν, όμως, αυτά τα γονίδια βρίσκονται στην ίδια αναλογία σε πολλούς οργανισμούς και στην ίδια οικογένεια, τότε μιλάμε για γονιδιακή προδιάθεση, διότι συναντώνται συχνότερα σε συγγενή άτομα. Και πάλι όμως, δεν σημαίνει ότι η δραστηριότητά τους είναι καθοριστική. Πολύ μεγαλύτερο ρόλο παίζει το περιβάλλον και η σχέση που έχει αυτό με το άτομο στη συγκεκριμένη λειτουργία όπου πιθανόν συμμετέχει το γονίδιο της μίας ή της άλλης μορφής.

Δ. Κουντούρης *Περί εθισμού*

Τυπικό παράδειγμα είναι, σε μία χώρα που απαγορεύεται παντελώς το κάπνισμα, ελάχιστες θα είναι οι ομάδες εκείνες που μετά τη γέννησή τους, εφόσον δε θα έρθουν σε επαφή με τον καπνό, θα έχουν έναν τέτοιο εθισμό. Θα πρέπει από σύμπτωση να βρεθούν σε τέτοιους κύκλους, να επαναλάβουν πολλές φορές τη λειτουργία του καπνίσματος, για να αναπτυχθεί

πιθανόν εθισμός. Στην προκειμένη περίπτωση, τα γονίδια που βοηθούν υπέρ ή κατά του καπνίσματος είναι ανενεργά, συνεπώς δεν έχουν ζωική παρουσία.

Όλα αυτά τα αναφέρουμε για να δείξουμε πως ο γονιδιακός παράγων αναμφισβήτητα έχει ένα ρόλο, το ρόλο της ύπαρξης του ανθρώπου, αλλά παράλληλα, οι περιβαλλοντικές αλλαγές, συνήθειες, νόμοι, καταστάσεις, επικοινωνιακοί παράγοντες, αλληλεπίδραση του ενός ή του άλλου θέματος, είναι αυτά που θέτουν τη διαδικασία του εθισμού. Και επειδή αυτό είναι και γνωστό συνειδητά ή ασυνείδητα, ο εθισμός μπορεί να στραφεί στη μία ή στην άλλη κατεύθυνση.

Τυπικό παράδειγμα στο neuromarketing, όπως λέγεται, είναι η λεγόμενη κατεύθυνση της συμπεριφοράς της αγοράς, όπου μπορούμε κάτω από την επήρεια της διαφήμισης να αγοράσουμε πράγματα που δεν χρειαζόμασταν. Γι' αυτόν τον εθισμό δε φταίνε τα γονίδια. Το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης το έχουν το ΜΜΕ που μας κατευθύνουν εκεί. Βέβαια, αυτό είναι ένα απλό παράδειγμα για να γίνει κατανοητή η διαδικασία ή μέχρι που φτάνει η δύναμη λειτουργίας των γονιδίων μας.

VI. ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟΥ

ΕΘΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

Η μάθηση είναι μια εγκεφαλική λειτουργία που έχει άμεση σχέση με τον εθισμό και την εξάρτηση. Η σπουδαιότητα της λειτουργίας αυτής έγκειται στο γεγονός ότι την χρειάζεται ο εγκέφαλος οπωσδήποτε για να ξεπεράσει τον εθισμό και να απεξαρτηθεί φυσιολογικά.

Μια άλλη κλινική παράμετρος είναι όμως ότι η μάθηση είναι από τις λειτουργικές ικανότητες που μειώνονται άμεσα εξαιτίας του εθισμού.

Χρησιμοποιώντας το ηλεκτροεγκεφαλογράφημα και τον τομογράφο ποζιτρονίων μελετήθηκε ο βιοηλεκτρικός βασικός ρυθμός του εγκεφάλου, η ροή του αίματος, τα επίπεδα ντοπαμίνης και ο μεταβολισμός της γλυκόζης, προκειμένου να διαπιστωθεί πού και πόση ενέργεια χάνεται σε διάφορα μέρη του εγκεφάλου, στους αλκοολικούς και στους ναρκομανείς.

Έτσι, διαπιστώθηκε ότι από τον εθισμό σε αλκοόλ και ουσίες, επηρεάζονται πολλαπλά συστήματα του εγκεφάλου, ιδιαίτερα δε, αυτό της λειτουργίας της μάθησης.

Έχει υπολογισθεί ότι μάθηση στους εξαρτώμενους από αλκοόλ και ναρκωτικά δυσλειτουργεί περίπου 6-24 μήνες μετά την αποτοξίνωση. Αυτός είναι ο λόγος που γνωστικές ψυχοθεραπευτικές αγωγές είναι αναποτελεσματικές τους πρώτους 3-4 μήνες της απεξάρτησης.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Γι' αυτό τον λόγο είναι απαραίτητη η φαρμακοθεραπευτική αγωγή της απεξάρτησης πριν από κάθε άλλη προσπάθεια. Θα πρέπει πρώτα να αποκατασταθεί η λειτουργία της μάθησης στον εξαρτημένο εγκέφαλο για να μπορέσει αυτός μέσα από «γνωστική-μαθησιακή» γυμναστική να αντιμετωπίσει τον εθισμό.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο εθισμός έχει τη βάση του στη διαταραχή της βιοχημικής λειτουργίας του εγκεφάλου. Ο χρήστης λαμβάνοντας διάφορες εθιστικές ουσίες δημιουργεί περιοχές χαμηλής και υψηλής ενέργειας στον εγκέφαλο, που ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Ο εγκέφαλος είναι σε μία συνεχή προσπάθεια ισοζυγίου αυτού του δυναμικού.

Η χρόνια λήψη ναρκωτικών ουσιών δημιουργεί μια περιοχή υψηλής ενέργειας στην αμυγδαλή, που συμμετέχει ουσιαστικά στο σύστημα ανταμοιβής το εγκεφάλου. Η υψηλής ενέργειας αμυγδαλή ζητά συνεχώς καινούριες ενισχύσεις νέων ουσιών ώστε να διατηρήσει την υψηλή της ενέργειας και να αυξήσει την ανταμοιβή – ηδονή. Παράλληλα, χρειάζεται την υψηλή σε ενέργεια προκειμένου να συνεχίσει να αδρανοποιεί την χαμηλής ενέργειας περιοχή του προμετωπιαίου λοβού, που είναι το κέντρο κριτικής και αναστολών έναντι των εθισμών. Μόλις αρχίζει η αποτοξίνωση – απεξάρτηση, ατονεί και η αμυγδαλή και γίνεται περιοχή «υψηλής ενέργειας» ο προμετωπιαίος λοβός.

Βέβαια, όλα αυτά είναι προσωρινά. Γιατί μόλις ξαναγίνει χρήση ουσιών, η περιοχή της αμυγδαλής αποκτά την υψηλή ενέργεια αμέσως. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά από τους ερευνητές του τομογράφου ποζιτρονίων, φωτίζεται σαν μια «καιόμενη βιάτος». Το

έντονο φως, μάλιστα, σε ευαίσθητοποιημένα άτομα εμφανίζεται μερικές φορές και με την απλή σκέψη λήψης ναρκωτικών ουσιών.
Αρκεί, λοιπόν, και μόνο η σκέψη για να αυξηθεί η εξάρτηση.

ΕΘΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

Ο εθισμός είναι σίγουρα κάτι πάρα πολύ κακό για τον εγκέφαλο. Δημιουργεί καταστάσεις, αναταραχές για τον εγκέφαλο που σίγουρα ο ίδιος ο εγκέφαλος δεν θα τις ήθελε. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο ο εγκέφαλος αντιδρά.

Αυτά που βλέπουμε σαν συμπτώματα, δηλαδή, τα στερητικά συμπτώματα με τις ταχυκαρδίες, ανησυχίες, εξάρσεις, ακρότητες, υπερκινητικότητα κλπ είναι όλα αντιδράσεις του εγκεφάλου σε μία διαταραχή της λειτουργίας του. Μέχρι τώρα πιστεύαμε ότι μόνο τα 2/3 του εγκεφάλου του μέσου ανθρώπου λειτουργούν. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Λειτουργεί όλος ο εγκέφαλος σε μια υποτονική μορφή, έτοιμος να τεθεί σε εγρήγορση όποτε χρειαστεί. Η λειτουργία αυτή είναι και κλιμακωτή και ομόκεντρη. Δηλαδή, διαθλάται σε όλο τον εγκέφαλο. Απλώς κάθε γωνιά του που είναι προορισμένη για διαφορετική εργασία περιμένει τη στιγμή, την αιτία, για να αρχίσει τη διαδικασία.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Έτσι λοιπόν όταν από τον εθισμό σε ναρκωτικές ουσίες ή οποιαδήποτε άλλη εθιστική ουσία, φτάνει να διαταραχθεί μια συγκεκριμένη περιοχή, κάποια άλλη αρχίζει να αναβλύζει ενέργεια και δημιουργία με σκοπό να αναλάβει το έργο της διαταραγμένης περιοχής.

Σε αυτή τη διαδικασία δημιουργούνται δύο ταυτόχρονες λειτουργίες. Η μία είναι η υπερδιέγερση που αναφέραμε και η δεύτερη είναι η νευρογένεση.

Δηλαδή, ο εγκέφαλος παράγει καινούρια κύτταρα προκειμένου να τα προωθήσει στο μέρος της καταστροφής.

Αυτή τη λειτουργία του εγκεφάλου, την ομόκεντρη και διαθλαστική, την έχουμε δει και σε άλλες περιπτώσεις πάλι με νευροφυσιολογικές απεικονιστικές έρευνες, όπου πραγματικά διαπιστώνουμε, ιδιαίτερα σε τυφλούς ανθρώπους ή σε ανθρώπους που έχουν χάσει μέρος της όρασής τους, ότι ο εγκέφαλός τους υπερλειτουργεί στα κέντρα τα οποία λαμβάνουν μέρος από το έλλειμμα της λειτουργίας της όρασης που έχει προέλθει.

Δηλαδή, λειτουργεί ένα σύστημα «Ρομπέν των Δασών» μέσα στον εγκέφαλο, που παίρνει από τα πολλά, αναπλάθει και δίνει στις περιοχές που έχουν ανάγκη.

Ο οργανισμός του εγκεφάλου και η οργάνωσή του είχαν ήδη παρουσιάσει σημεία αυτού του φαινομένου που κλινικά τα είχαν επισημάνει οι νευρολόγοι και οι νευροχειρουργοί εδώ και καιρό. Τώρα τελευταία με τις απεικονιστικές μεθόδους, και ιδιαίτερα μέσω της έρευνας των ποζιτρονίων με την τομογραφία, μπόρεσαν και μελετήθηκαν.

Έτσι λοιπόν, στην περίπτωση του εθισμού έχουμε και μία ταυτόχρονη διεγερτική θεραπευτική ενέργεια του εγκεφάλου. Το θέμα είναι απολύτως ρυθμιστικό και εξισορροπητικό. Έχει ο εγκέφαλος τη δύναμη να υπερκεράσει το πρόβλημα που του παρουσιάζει ο εθισμός ή όχι;

Εδώ υπεισέρχεται και ο ρόλος του θεραπευτή – νευρολόγου, ο οποίος γνωρίζοντας, όσο γίνεται, τις διαδικασίες αυτές προωθεί εξισορροπητικούς μηχανισμούς, με όποιο τρόπο μπορεί και όσο μπορεί πιο γρήγορα.

Ο ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

Η έρευνα των νευρωνικών αιτιών θα μπορούσε να βοηθήσει να ανακαλύψουμε τα στοιχεία εκείνα που θα αποδυνάμωναν την ένταση της εξάρτησης.

Μία συνηθισμένη εικόνα από το σινεμά, είναι αυτή του εξαρτώμενου που ετοιμάζει τη δόση του για να κάνει ενδοφλέβια ένεση. Αμέσως μετά την ένεση δείχνει πως όλα τα προβλήματα και οι πόνοι φεύγουν και έχει μια έντονη αίσθηση ανάτασης.

Αυτή η κατάσταση που στους κύκλους των εξαρτώμενων ονομάζεται «Φλας» δεν διαρκεί – δυστυχώς γι' αυτούς- πολύ. Το φλας φέρνει μια ευχάριστη διέγερση, αλλά όσο τακτικά επαναλαμβάνεται, τόσο λιγότερο διαρκεί. Τελικά γίνεται απαραίτητο και κανένας δεν μπορεί να ζήσει με την έλλειψή του, εφόσον το έχει δοκιμάσει.

Κυρίως στα στερητικά σύνδρομα παρατηρείται μια κατάπτωση, μια γενική αδυναμία και έντονη σωματική ασθένεια. Βέβαια, όχι μόνο τα σκληρά ναρκωτικά –όπως η ηρωίνη, η κοκαΐνη- αλλά και άλλα, όπως είναι οι αμφεταμίνες, το αλκοόλ, μπορούν να φέρουν παρόμοιες καταστάσεις. Ένα φλας μπορεί να έρχεται ακόμη και από το αγαπημένο φαγητό.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Γενικά, ο εξαρτώμενος ζει σε έναν κύκλο του διαβόλου, χάνει τελείως τον έλεγχο σε ότι αφορά την κατανάλωση και εισέρχεται σε αυτό τον κύκλο του craving, όπου υφίσταται ένας ακατανίκητος εθισμός και ανάγκη προκειμένου να πάρει τη δόση του. Πλέον, το ναρκωτικό έχει γίνει όλη του η ζωή. Μετά τη σωματική εξάρτηση έρχεται αμέσως η οικονομική και κοινωνική δυσκολία και κατάπτωση.

Κι όμως πλέον, είναι σήμερα γνωστό το πώς προκύπτει όλη αυτή η εξάντληση. Τα ναρκωτικά διεγείρουν στον εγκέφαλο το λεγόμενο «σύστημα ηδονής ή ανταμοιβής». Πρόκειται για τη διέγερση κάποιων σχημάτων και κύκλων νευροκυττάρων, τα οποία διεγυριόμενα το ένα μετά το άλλο, οδηγούν τον άνθρωπο σε ένα αίσθημα πλήρους ευχαρίστησης, όπως είναι μετά από ένα καλό φαγητό ή μια σεξουαλική ευχαρίστηση. Ακόμη και με ένα ευχάριστο αστείο ή και με το βλέμμα από ένα ευγενικό όμορφο πρόσωπο, ακόμη και με μία ευχάριστη ιδέα κάποιας ανταμοιβής, μπορεί να διεγερθεί αυτό το σύστημα. Το σύστημα της ανταμοιβής στον εγκέφαλο βοηθάει τον οργανισμό να κάνει το σωστό προκειμένου να ζήσει και να συνεχίσει τη διαβίωσή του.

Μελετώντας το σύστημα ανταμοιβής εδώ και πάρα πολλά χρόνια έχουμε καταλήξει πλέον για το πώς λειτουργεί ο μηχανισμός της εξάρτησης. Μάλιστα, σήμερα έχουμε φτάσει στο σημείο να ξεχωρίζουμε ανάμεσα στα όρια της αντοχής του εγκεφάλου ή του συστήματος αυτού απέναντι σε μια ουσία και της υπερευαίσθητοποίησής του, δηλαδή, την άμεση αντίδρασή του στην ουσία αυτή. Το τελευταίο χαρακτηρίζεται από το γεγονός της όλο και συχνότερης χρήσης της ουσίας με όλο μεγαλύτερη δόση. Με τα χρόνια, κάτω από αυτή τη συνεχή ευαισθητοποίηση μπορεί να φτάσει ο εγκεφαλικός μηχανισμός σε μια διέγερση με την παραμικρότερη ευκαιρία και αφορμή.

Ακόμη και μια δυσάρεστη μικρή εντύπωση της καθημερινότητας μπορεί να προκαλέσει αυτή τη διέγερση. Η διέγερση αυτή κατά τη μεταφορά στο κέντρο μνήμης δημιουργεί άμεσα τη δραστηριοποίηση του συστήματος ικανοποίησης και προκαλεί την άμεση ανάγκη για τη λήψη της ναρκωτικής ουσίας.

Έρευνα σε πειραματόζωα (ποντίκια)

Προκειμένου να αναλύσουν τις εγκεφαλικές λειτουργικές διαδικασίες, επιστήμονες ξεκίνησαν τις έρευνες πάνω σε ειδικά ποντίκια στα οποία εμφύτευσαν στον εγκέφαλο ηλεκτρόδια που μπορούσαν να διεγερθούν με το πάτημα ενός κουμπιού. Κάθε φορά που το ζώο πατούσε το κουμπί, μια ποσότητα ναρκωτικής ουσίας πλημμύριζε τον εγκέφαλό του.

Δύο παρόμοια κουμπιά ενεργοποιούσαν τη χορήγηση τροφής ή απλού νερού.

Μετά από ορισμένες φορές που τα ποντίκια δοκίμαζαν τις διεγερτικές ουσίες είχαν μόνο στόχο της συμπεριφοράς τους αυτές, αδιαφορώντας για οτιδήποτε άλλο, ακόμη και για το φαγητό, ώσπου έπεφταν νεκρά από κούραση και αστία.

Όσο μικρότερος ήταν ο χρόνος υποδιπλασιασμού της ναρκωτικής π.χ. κοκαΐνης, τόσο πιο έντονη ήταν η αναζήτηση από τα πειραματόζωα. Εάν κανείς έβαζε τα ποντίκια σε αποτοξίνωση, έφτανε αργότερα ακόμη και η μυρωδιά της ουσίας για να διεγερθούν, και να πιέζουν με μανία το κουμπί που θα τη χορηγούσε. Καταστάσεις στρες ή έντασης, ακόμη και πείνας, οδηγούσαν τα ζώα στο κουμπί της κοκαΐνης και όχι το ανάλογο του φαγητού ή του νερού.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Η σειρά όλη αυτή των πειραμάτων κατέδειξε πλέον το μηχανισμό της έξης και εξάρτησης. Όχι μόνο για ναρκωτικά ή για υψηλής δυναμικότητας ουσίες, αλλά ακόμη και θεάματος, διεγείρονται πάντα τα ίδια κέντρα στον εγκέφαλο. Διεγείρομενα τα κέντρα προκαλούν πάντα τις ίδιες αντιδράσεις και βάζουν σε ενέργεια όλο το μηχανισμό επιβράβευσης. Στο μηχανισμό επιβράβευσης αργά αλλά σταθερά ή άμεσα –ανάλογα με τη δόση– αναλαμβάνουν τον έλεγχο οι ναρκωτικές ουσίες. Αυτό γίνεται γύρω από το νευροδιαβιβαστή ντοπαμίνη, ο οποίος μεταφέρει τα σινιάλα μεταξύ των δύο νευρικών κυττάρων.

Τη συγκεκριμένη περίπτωση την ονομάζουμε *μεσολυμπικό σύστημα της ντοπαμίνης* ή απλούστερα *κύκλο της ντοπαμίνης* και προκύπτει σε συγκεκριμένο κύκλο πυρήνων του μεσεγκεφάλου. Ο τομέας στόχος στον εγκέφαλο είναι ο ραβδωτός πυρήνας αμέσως μετά από τον μετωπιαίο λοβό, με τον οποίο συνδέεται.

Ο δρόμος της ντοπαμίνης μεταξύ ραβδωτού πυρήνα και εγκεφαλικών αυλάκων είναι ο δρόμος της εξάρτησης. Ζώα ή άνθρωποι που έχουν υποστεί βλάβες σε αυτές τις περιοχές δεν διεγείρονται πλέον με ναρκωτικές ουσίες

Η νευρογενής σύνθεση και ανατομία του τμήματος επιβράβευσης είναι πάρα πολύ παλιά. Το βρίσκουμε ακόμη και σε σκουλήκια. Συγκεκριμένα, σε σκουλήκια που επεμβαίνουμε δυναμικά και καταργούμε τον κύκλο δράσης της ντοπαμίνης, τότε αυτά αρνούνται και την τροφή η οποία τους διεγείρει πάρα πολύ.

Σύστημα επιβράβευσης – μνήμη

Όπως είπαμε το σύστημα επιβράβευσης βρίσκεται στο δικτυωτό σχηματισμό του εγκέφαλου, αλλά παράλληλα έχει διασυνδέσεις και με άλλα κέντρα. Ένα από αυτά είναι η

αμυγδαλή, όπου είναι και το κέντρο της μνήμης. Είναι ακόμη το κέντρο που ρυθμίζει την κατάσταση της συμπεριφοράς στο μέλλον και βοηθάει μεταξύ των βιωμάτων και των ερεθισμών να διακρίνουμε αυτό που θέλουμε.

Μια άλλη περιοχή που συμμετέχει στον κύκλο της αλληλοσύνδεσης είναι ο υπόκαμπος, που βοηθάει στην άμεση σύνδεση της μνήμης. Οι αύλακες του φλοιού του εγκεφάλου στον προμετωπιαίο λοβό μπορούν να συμμετέχουν επίσης στο συνδυασμό όλων αυτών των πληροφοριών. Είναι τα κέντρα όπου παίρνονται οι αποφάσεις της τελικής συμπεριφοράς. Το πώς αντιδρά αυτή η συμπεριφορά, το βαρόμετρο είναι έγχυση της ντοπαμίνης. Αυτή δίνει την ένταση της αντίδρασης απέναντι σε κάθε ερεθισμό. Όσο πιο ψηλό είναι το ποσοστό της ντοπαμίνης, τόσο πιο γρήγορη και οργανωμένη είναι η αντίδραση του οργανισμού.

Τελευταίες έρευνες που έγιναν, και ιδιαίτερα με τη χρησιμοποίηση της κοκαΐνης, έδειξαν ότι αμέσως μετά την έγχυση ή αναρρόφηση της κοκαΐνης, άμεσα αντιδρούν όλες αυτές οι περιοχές που αναφέραμε στον εγκέφαλο, χωρίς καμία καθυστέρηση ή μία από την άλλη.

Ίδια δράση με ποικίλους τρόπους

Ανάλογα με τη δοσολογία έρχονται και διαφορετικές σωματικές αντιδράσεις, π.χ. η κοκαΐνη ανεβάζει δυνατά τον καρδιακό παλμό, διεγείρει, ενώ η ηρωίνη ελαττώνει τους πόνους και καταστέλλει. Και οι δύο πάντως διεγείρουν και πλημμυρίζουν το ραβδωτό πυρήνα με τη ντοπαμίνη.

Δ. Κουντούρης

Περί εθισμού

Πώς μπορούν τα ναρκωτικά και διεγείρουν το σύστημα επιβράβευσης

Κανονικά η διέγερση επιτυγχάνεται μόλις η ντοπαμίνη διεγείρει από το ένα κύτταρο το άλλο. Περνάει μια σχισμή του νευρώνα και μεταφέρεται στο απέναντι κύτταρο, το οποίο διεγείρεται και αυτό με τη σειρά του για να το πάει παραπέρα. Οι διάφορες ναρκωτικές ουσίες αυξάνουν, λοιπόν, αυτή ακριβώς τη δράση. Η κοκαΐνη και ορισμένα άλλα ερεθιστικά φάρμακα ή ουσίες για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα καθυστερούν την πρωτεΐνη η οποία είναι υπεύθυνη για την μετάβαση του σινιάλου. Με τον τρόπο αυτό αυξάνουν στα κύτταρα του ραβδωτού πυρήνα την ποσότητα της ντοπαμίνης. Αντίθετα, τα οπιοειδή, όπως η ηρωίνη, ακινητοποιώντας τα νευρικά κύτταρα που δρουν ανασταλτικά στα βασικά γάγγλια στην περιοχή του μεσεγκεφάλου αυξάνουν την ποσότητα της ντοπαμίνης και από την άλλη μιμούνται τη δράση των σωματικών μορίων που λέγονται ενδορφίνες και ακριβώς προκαλούν την ίδια αίσθηση.

VII. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΙΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ;

Η ύπαρξη των ναρκωτικών σαν ένα εκ των μεγίστων κοινωνικών προβλημάτων είναι μια πραγματικότητα. Οι ιατρικές συνέπειες, ιδιαίτερα για τους νέους, είναι καταστροφικές. Υπάρχει κάποια λύση;

Όταν μιλάμε για ναρκωτικά, κυρίως αναφερόμαστε σε εκείνα τα βαριά ναρκωτικά, όπως είναι η ηρωίνη και τα παράγωγά της. Σε αυτές τις περιπτώσεις δημιουργείται καταρχάς η ερώτηση αν πρόκειται για μία ασθένεια ή όχι. Εάν είναι ασθένεια τότε σαφώς πρέπει να αναζητήσουμε και μία θεραπεία.

Στην προκειμένη περίπτωση χωρίς αμφιβολία έχουμε μια ασθένεια – διαταραχή του κεντρικού νευρικού συστήματος και συγκεκριμένα της υποφλοϊκής, όπως λέγεται, περιοχής του εγκεφάλου. Πρόκειται για μία σειρά σχηματισμών από εγκεφαλικά, νευρικά κύτταρα τα οποία επηρεάζονται το ένα με το άλλο. Ανατομικά, τα χωρίζουμε στα βασικά γάγγλια και τους υποφλοιοειδείς σχηματισμούς της αμυγδαλής, του υπόκαμπου και συμπληρώνεται ο κύκλος από το πρόσθιο και κροταφικό λοβό του εγκεφάλου. Στην περιοχή αυτή εδράζονται εκείνοι οι υποδοχείς οι οποίοι προσλαμβάνουν τα διαφοροναρκωτικά του τύπου της ηρωίνης και έχει σαν αποτέλεσμα μα μην απορροφώνται από αυτούς οι ενδορφίνες.

Οι ενδορφίνες είναι ουσίες που παράγει το ίδιο το κεντρικό νευρικό σύστημα οι οποίες βοηθούν απεριόριστα στην ευφορία και στη διάθεση ζωής για τον άνθρωπο.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Το μπλοκάρισμα των υποδοχέων αυτών που χωρίζονται σε τρία διαφορετικά είδη, έχει σαν αποτέλεσμα να μην προσλαμβάνονται οι ενδορφίνες και να δημιουργείται μια χρόνια εξάρτηση από την ηρωίνη που τους γίνεται απαραίτητη προκειμένου να συνεχιστεί η λειτουργία.

Όσο περνάει ο καιρός και υφίσταται στον εγκέφαλο αυτή η διαδικασία, αυξάνει και το λεγόμενο πρόβλημα της εξάρτησης. Δηλαδή, αυξάνει αυτή καθαυτή η αρρώστια της εξάρτησης από τα ναρκωτικά.

Μάλιστα με τις τελευταίες γνώσεις, την χωρίζουμε σε ένα αρχικό στάδιο Graving που είναι η επιθυμία συνεχούς πρόσληψης της ναρκωτικής ουσίας και ένα δεύτερο στάδιο της χρόνιας εξάρτησης. Όταν πέσουμε στην χρόνια εξάρτηση και πλέον η χρήση των ναρκωτικών είναι διαρκείας, τότε εμφανίζονται οι πρώτες και σχεδόν μη ανατρέψιμες βλάβες του εγκεφάλου. Τέτοιες βλάβες, και κυρίως σε μια θέση κλειδί στον εγκέφαλο που είναι ο υποθάλαμος, έχουν παρατηρηθεί για πρώτη φορά στα νεαρά άτομα που κάνουν χρήση του ναρκωτικού LSD. Το ναρκωτικό αυτό περιέχει επεξεργασμένο λυσεργικό οξύ, το οποίο όταν φτάνει στον υποθάλαμο εκεί ακριβώς δημιουργεί τρομερές λειτουργικές και μετά ανατομικές βλάβες. Ανάλογες είναι και οι βλάβες αυτές, στην ίδια ακριβώς περιοχή που δημιουργούνται με τη χρόνια χρήση της ηρωίνης ή κοκαΐνης.

Ο υποθάλαμος είναι το κεντρικό σημείο, βηματοδότης, της εγκεφαλικής δραστηριότητας.

Πρόκειται για αυτήν την δραστηριότητα που την καταγράφουμε με το ηλεκτροεγκεφαλογράφημα. Αυτή ακριβώς η μέθοδος μας έδωσε τις πληροφορίες ότι οι βλάβες στο συγκεκριμένο τμήμα του υποθαλάμου είναι χρονικές και δημιουργούν μια

συνεχή διαταραχή της ζωής του βιοηλεκτρικού ρεύματος μεταξύ των εγκεφαλικών σχηματισμών που αναφέραμε παραπάνω. Αυτό δημιουργεί κάποια μορφή επιληπτικής δραστηριότητας κυρίως κατά τη διάρκεια του ύπνου η οποία όταν ανεβαίνει είναι και υπεύθυνη για το στερητικό σύνδρομο που παρουσιάζεται.

Το στερητικό σύνδρομο κυρίως εμφανίζεται με ταχυκαρδία, εμετούς, ανησυχία, υπέρταση, ρίγος, παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις. Όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της χρήσης των ναρκωτικών τόσο πιο έντονη είναι η συμπτωματολογία του συνδρόμου. Τόσο μεγαλύτερες είναι και οι παθολογικές καταγραφές κυρίως με τη μορφή διαταραχών των ρυθμών (παρερρυθμιών) στο εγκεφαλογράφημα.

Για να καταλάβουμε, τώρα, το θέμα της θεραπείας, πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε ότι τα μέχρι τώρα χορηγούμενα φάρμακα για τον σκοπό αυτό όπως είναι η μεθαδόνη και η βουπρενορφίνη είναι συναγωνιστικά της ηρωίνης.

Δηλαδή, έχουν παρόμοια δράση με αυτή της ηρωίνης χωρίς βέβαια να έχουν την τόσο μεγάλη δραστηριότητα και κατά συνέπεια να μην προκαλούν τόσο μεγάλες ζημιές.

Στην ουσία γίνεται μια προσπάθεια να αλλάξουμε τη μία εξάρτηση με την άλλη. Το μόνο θετικό που προσφέρουν αυτές οι θεραπείες είναι ο εφησυχασμός ότι μπορούμε να ελέγχουμε του τοξικομανείς παρέχοντάς τους ιατρική βοήθεια και η ελπίδα ότι είναι ένα προστάδιο για την τελική προσπάθεια της απεξάρτησης.

Δυστυχώς, αυτό το πείραμα πανευρωπαϊκά και κυρίως στην Ολλανδία όπου έχει δοκιμαστεί τα τελευταία χρόνια, δεν έχει φέρει ουσιαστική βοήθεια. Οι θάνατοι από τα ναρκωτικά συνεχίζονται και ο αριθμός των εξαρτημένων αυξάνεται συνεχώς.

Δ. Κουντούρης
Περί εθισμού

Παραμένει ανοιχτή, λοιπόν, η ερώτηση μιας τελεσίδικης θεραπείας. Βεβαίως υπάρχει και αυτή η δυνατότητα και αναμφισβήτητη είναι σε διάθεση από πολύ καιρό. Πρόκειται για μία αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών ακριβώς όπως σε άλλες νευρολογικές αρρώστιες. Θα πρέπει με το εγκεφαλογράφημα να γίνει μια χαρτογράφηση του εγκεφάλου έτσι ώστε να μπορεί να εντοπιστεί η διαταραχή της εγκεφαλικής δραστηριότητας στα σημεία που αναφέραμε. Εάν αυτό βρεθεί και ληφθούν τα ανάλογα μέσα με τα ανάλογα φάρμακα και παράλληλα χορηγηθεί και ένα φάρμακο το οποίο λέγεται ναλοξόνη, είναι δυνατόν να έχουμε μέχρι και τελεσίδικες θεραπείες πολύ γρήγορα. Το συγκεκριμένο φάρμακο της ναλοξόνης είναι αυτό που μπλοκάρει τους υποδοχείς εκείνους που υποδέχονται τα οπιούχα ή την ηρωίνη. Μπλοκάροντάς τους, χωρίς να δημιουργεί παρενέργειες και εξαρτήσεις, καθιστά την ηρωίνη στον εγκέφαλο ανενεργή. Δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να έχει τη δύναμη εξάρτησης που παρουσιάζει μόνη της. Σιγά-σιγά, με αυτόν τον τρόπο, το νευρικό σύστημα κερδίζει χρόνο και μπορεί να αντιμετωπίσει την κατάσταση μόνο του.

Το οξύμωρο στην περίπτωση αυτή είναι ότι ακριβώς αυτή η αντιμετώπιση μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε νοσοκομείο ή ειδικευμένο ιατρείο χωρίς τη φοβερή δαπάνη χρημάτων, χρόνου και ψυχοφθόρου διαδικασίας που έχει η οποιαδήποτε άλλη υποτιθέμενη κοινωνικής ευαισθησίας οργάνωση για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

VII. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ

ΣΤΡΕΣ – ΛΟΓΙΚΗ – ΕΘΙΣΜΟΣ

Η κατάσταση εγρήγορσης σε κάθε άτομο είναι συνυφασμένη και με έναν βαθμό λογικής του. Όσο ανεβαίνει η εγρήγορση και γίνεται άγχος, τόσο αυξάνει και ο βαθμός απαίτησης ελέγχου της δράσης του ατόμου από τη λογική.

Στη λειτουργία του λογικού ελέγχου πρωτεύοντα ρόλο παίζει ο προμετωπιαίος λοβός του εγκεφάλου, ο οποίος είναι μια περιοχή που κατευθύνει και ρεγουλάρει τις αντιδράσεις. Όταν η εγρήγορση γίνει στρες-άγχος που συνεχώς αυξάνει, η λειτουργία του προμετωπιαίου λοβού πηγαίνει στο «κόκκινο».

Κάποια στιγμή, δε, που το στρες φτάνει στην ανώτατη βαθμίδα έντασης, με τη μορφή του πανικού ή του αμόκ, ουσιαστικά, σταματάει η λειτουργία του προμετωπιαίου λοβού.

Τότε ο εγκέφαλος θέτει εκτός λειτουργίας τα πάντα, εκτός του αίτιου του πανικού. Δηλαδή, αυτό που του προκαλεί τον πανικό.

Αυτό είναι πολύ χαρακτηριστικό στα εθισμένα άτομα. Είναι η κατάσταση εκείνη που τα βλέπουμε εκτός ελέγχου, να αδιαφορούν για τα πάντα πλην της εύρεσης της δόσης τους.

Δ. Κουντούρης